

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/ δεξιοτήτων ενηλίκων

Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Συντάκτης: Ελένη Παπαϊωάννου
Οκτώβριος 2017

ECORYS

Κοινωνική
Ευρώπη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης

Διεύθυνση Ε - Δεξιότητες

Μονάδα Ε.3 — ΕΕΚ, μαθητείες και εκπαίδευση ενηλίκων

Στοιχεία επικοινωνίας: Mantas Sekmokas

Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: EMPL-E3-UNIT@ec.europa.eu

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

B-1049 Βρυξέλλες

**Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων
στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/ δεξιοτήτων
ενηλίκων**

Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*). Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Το παρόν έγγραφο συντάχθηκε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ωστόσο αντικατοπτρίζει μόνο τις θέσεις των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση διατίθενται στο Διαδίκτυο (<http://www.europa.eu>).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2018

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Για κάθε χρήση υλικού που δεν υπόκειται στους κανόνες της ΕΕ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να ζητηθεί απευθείας η άδεια των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.0	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΧΩΡΑΣ	6
1.1	Τάσεις στο σύνολο του πληθυσμού.....	6
1.2	Τάσεις στους ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων	9
2.0	ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ.....	13
2.1	Κύρια χαρακτηριστικά και συνοπτική περίληψη της ιστορικής εξέλιξης	13
2.2	Παροχή.....	15
3.0	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ.....	22
3.1	Γενικό πλαίσιο.....	22
3.2	Πλαίσιο πολιτικής της εκπαίδευσης ενηλίκων	25
3.3	Εθνικοί ποσοτικοί στόχοι πολιτικής.....	29
3.4	Διασφάλιση ποιότητας.....	32
3.5	Μελλοντικές εξελίξεις πολιτικής.....	34
4.	ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ.....	36
4.1.	Συνολικό ποσό επένδυσης στην εκπαίδευση ενηλίκων και μεταβολή με την πάροδο του χρόνου	36
4.2.	Δημόσια εθνική επένδυση	37
4.3.	Στήριξη της ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων (κυρίως μέσω του ΕΚΤ).....	39
4.4.	Αποτελεσματικότητα των επενδύσεων	40
5.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	42
5.1.	Ανάπτυξη του ενδιαφέροντος των σπουδαστών για μάθηση	42
5.2.	Αύξηση της επένδυσης των εργοδοτών στη μάθηση	43
5.3.	Βελτίωση της ισότητας πρόσβασης για όλους.....	43
5.4.	Παροχή ουσιαστικής εκπαίδευσης.....	44
5.5.	Παροχή εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας.....	45
5.6.	Διασφάλιση συνεκτικής πολιτικής.....	45
6.	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	46
6.1.	Πλεονεκτήματα	46
6.2.	Αδυναμίες.....	47
7.	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ	48
8.	ΣΥΝΟΨΗ.....	51
9.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	53
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	60
	Παράρτημα 1: Κατάλογος εγκεκριμένων νομικών πράξεων, στρατηγικών, νόμων	60
	Παράρτημα 2: Κατάλογος παρεμβάσεων πολιτικής.....	63

1.0 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΧΩΡΑΣ

1.1 Τάσεις στο σύνολο του πληθυσμού

1.1.1 Ποσοστό απασχόλησης - σύνολο πληθυσμού

Πίνακας 1.1: Εξέλιξη του ποσοστού απασχόλησης - εθνικός μέσος όρος (2010-2016) σε σύγκριση με τα δεδομένα σε επίπεδο ΕΕ

	Έτη										Στόχοι	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Στρατηγική «Ευρώπη 2020»	Εθνικοί 2020	
Μέσος όρος ΕΕ-28	:	67,9	68,6	68,6	68,4	68,4	69,2	70	71	75% των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών τα οποία εργάζονται	75-77%	
Κράτος Μέλος	72	74,4	75	73,4	70,2	67,2	67,6	67,9	68,8			

Πηγή: Ποσοστά απασχόλησης κατά ηλικία και επίπεδο εκπαίδευσης (%), κωδικός Eurostat Ilsa_ergaed, τελευταία ενημέρωση στις 25 Απριλίου 2017.

Επεξηγηματική σημείωση: Σε αυτόν τον πίνακα συγκρίνεται το μέσο ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού (όλων των επιπέδων ISCED) ηλικίας από 20 έως 64 ετών σε δεδομένο κράτος μέλος κατά την περίοδο 2000-2016 με τους στόχους και τον μέσο όρο της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του στόχου της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», των εθνικών στόχων για το 2020 και του μέσου ποσοστού απασχόλησης στην ΕΕ για το 2016.

-Σύγκριση με τον στόχο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»

Η Κύπρος υπέφερε άσχημα κατά την περίοδο της χρηματοπιστωτικής κρίσης και από το 2013 έως το 2016 βρισκόταν σε πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής το οποίο έληξε τον Μάρτιο του 2016. Παρά το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου της ύφεσης το ποσοστό απασχόλησης μειώθηκε δραματικά, έκτοτε άρχισε να αυξάνεται σταθερά, από 67,6% το 2014 σε 68,8% το 2016. Παρόλο που τα στατιστικά στοιχεία του 2016 καταγράφουν ανοδική τάση στην απασχόληση, το ποσοστό της Κύπρου εξακολουθεί να υπολείπεται του στόχου του 75% της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

- Σύγκριση με τον εθνικό στόχο για το 2020

Ο εθνικός στόχος για την απασχόληση βρίσκεται στο 75-77%. Τα στατιστικά στοιχεία του 2016 που παρουσιάζονται στον πίνακα 1.1 αποκαλύπτουν ότι το ποσοστό απασχόλησης του 68,8% εξακολουθεί να βρίσκεται πίσω από τον εθνικό στόχο, παρά την ελαφρά αύξηση σε σχέση με το 2013.

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

- Σύγκριση μεταξύ των εθνικών δεδομένων του 2016 και του μέσου όρου της ΕΕ των 28 για το 2016

Το ποσοστό απασχόλησης της Κύπρου βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο από το μέσο ποσοστό απασχόλησης της ΕΕ κατά 2,4% (68,6% σε εθνικό επίπεδο σε σύγκριση με το 71% για την ΕΕ των 28). Ωστόσο, τα εθνικά δεδομένα αντανακλούν τον μέσο όρο της ΕΕ των 28, καθώς οι αυξήσεις του ποσοστού απασχόλησης έχουν καταγραφεί από το 2013.

- Διαχρονική εξέλιξη

Κατά τα έτη πριν από την κρίση, η Κύπρος παρουσίασε υψηλό ποσοστό απασχόλησης (σε σχέση με την ΕΕ των 28), το οποίο κατέγραφε ανοδική τάση. Έτσι, το 2000, το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε στο 72%, ενώ αυξήθηκε περισσότερο στο 74,4% το 2005 και στο 75% το 2010. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, το ποσοστό απασχόλησης στην Κύπρο υπήρξε υψηλότερο του μέσου όρου της ΕΕ, οποίος το 2005 ανερχόταν στο 67,9% και το 2010 στο 68,6%.

Ωστόσο, μετά το αποκορύφωμά του το 2010 (75%), το ποσοστό απασχόλησης ακολούθησε πτωτική πορεία, με αποτέλεσμα τη μείωση του ποσοστού αυτού το 2013 στο 67,2%. Τη χρονιά εκείνη, το 2013, η Κύπρος εισήλθε σε πρόγραμμα προσαρμογής. Έκτοτε, τα στατιστικά στοιχεία αποκαλύπτουν μια σαφή θετική τάση που έφερε και πάλι το ποσοστό απασχόλησης του 2016 στο 68,8%. Ενώ προς το παρόν το ποσοστό απασχόλησης εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση τόσο με τον στόχο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» όσο και με τους εθνικούς στόχους, υπάρχει η πιθανότητα το ποσοστό απασχόλησης να συγκλίνει με το μέσο ποσοστό που εμφανίζει η ΕΕ των 28.

1.1.2 Ποσοστό συμμετοχής - σύνολο πληθυσμού

Πίνακας 1.2: Εξέλιξη του ποσοστού συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση - εθνικός μέσος όρος (2010-2016) σε σύγκριση με τα δεδομένα σε επίπεδο ΕΕ

Γεωγραφική περιοχή	Έτη										Στόχοι	
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»	Εθνικοί για το 2020	
Μέσος όρος ΕΕ-28	:	9,6	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7	10,8	15% των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση (ΔΒΜ)	12%	
Κράτος Μέλος	3,1	5,9	8,1	7,8	7,7	7,2	7,1	7,5	6,9			

Πηγή: Ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση κατά φύλο και ηλικία (%), κωδικός Eurostat trng_ifse_01, τελευταία ενημέρωση στις 25 Απριλίου 2017.

Επεξηγηματική σημείωση: Σε αυτόν τον πίνακα συγκρίνεται το ποσοστό συμμετοχής στη διά βίου μάθηση των ενηλίκων ηλικίας 25-64 ετών με τα δεδομένα της ΕΕ κατά την περίοδο 2000-2016.

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

-Σύγκριση με τον στόχο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»

Η συμμετοχή του ενήλικου πληθυσμού στη διά βίου μάθηση στην Κύπρο υπήρξε σταθερά χαμηλή και υστερεί σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Όσον αφορά τη σύγκριση με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», το εθνικό επίπεδο συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση στην Κύπρο υπολείπεται κατά πολύ, μόλις στο 6,9% έναντι του ποσοστού στόχου του 15% της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

- Σύγκριση μεταξύ των εθνικών δεδομένων του 2016 και του μέσου όρου της ΕΕ των 28 για το 2016

Τα εθνικά δεδομένα για την Κύπρο δείχνουν ότι η συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση (6,9%) βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ των 28 (10,8%) με σχετικά μεγάλο περιθώριο. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του 2016, όσον αφορά τη συμμετοχή σε προγράμματα διά βίου μάθησης, η Κύπρος υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ στη συμμετοχή σε προγράμματα διά βίου μάθησης κατά περίπου 4%. Ο μέσος όρος της ΕΕ του 2016 παρουσιάζει ελαφρά αύξηση σε σύγκριση με τα στατιστικά στοιχεία του 2015 (10,7%), σε αντίθεση με την τάση που παρατηρήθηκε στην Κύπρο κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

-Διαχρονική εξέλιξη

Το 2000 (πριν η Κύπρος γίνει πλήρες μέλος της ΕΕ), η συμμετοχή στα προγράμματα διά βίου μάθησης ανερχόταν μόλις στο 3,1% του πληθυσμού. Η συμμετοχή αυξήθηκε κατά τα επόμενα έτη, φθάνοντας το 5,9% το 2005, ενώ αυξήθηκε επιπλέον στο 8,1% το 2010, το τελευταίο έτος πριν από την κρίση. Το 2011, όταν η Κύπρος εισήλθε στην περίοδο ύφεσης, το ποσοστό συμμετοχής μειώθηκε στο 7,8%. Ο αριθμός αυτός βελτιώθηκε κάπως τα επόμενα τρία χρόνια μετά την οικονομική κρίση σε 7,7% το 2012, 7,2% το 2013 και 7,1% το 2014. Το 2015, το ποσοστό συμμετοχής αυξήθηκε ελαφρώς στο 7,5%, αν και παρέμενε χαμηλότερο από τον ετήσιο μέσο όρο της ΕΕ (10,7%) ενώ το 2016 μειώθηκε ξανά στο 6,9%. Συνολικά, η συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα διά βίου μάθησης στην Κύπρο παρουσίασε μια διαχρονική αλληλουχία αλλαγών - φαίνεται ότι αυξήθηκε μεταξύ των ετών 2000 και 2010 (από 3,1% σε 8,1% κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου), μειώθηκε μεταξύ του 2011 (7,8%) και του 2014 (7,1%), αυξήθηκε σε 7,5% το 2015 και έπειτα μειώθηκε ξανά σε 6,9% το 2016.

Παρά το γεγονός ότι για το 2015 η συνολική συμμετοχή στη διά βίου μάθηση παρουσίασε ανοδική τάση σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα έτη, τα στατιστικά στοιχεία του 2016 σημείωσαν πτώση από 7,5% (2015) σε 6,9% (σε αντίθεση με την τάση που παρατηρήθηκε στον μέσο όρο της ΕΕ των 28).

1.2 Τάσεις στους ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων

1.2.1 Ποσοστό ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων

Πίνακας 1.3: Ποσοστό ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων (ISCED 0-2) - εθνικά δεδομένα (2010-2016) σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ των 28 του 2016

Γεωγραφική περιοχή	Έτη								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Μέσος όρος ΕΕ-28	:	30,6	27,3	26,6	25,8	24,8	24,1	23,5	23
Κράτος Μέλος	38,5	33,4	26	24,8	22,6	21,5	22,4	22,1	20,4

Πηγή: Πληθυσμός κατά επίπεδο εκπαίδευσης, φύλο και ηλικία (%), κωδικός Eurostat edat_ifse_03, τελευταία ενημέρωση στις 25 Απριλίου 2017.

Επεξηγηματική σημείωση: σε αυτόν τον πίνακα συγκρίνεται το ποσοστό του πληθυσμού με χαμηλά προσόντα (επιπέδων ISCED 0-2) το 2016 με τον μέσο όρο της ΕΕ των 28 για το 2016 και την περίοδο 2000-2016.

-Σύγκριση με στόχο της ΕΕ των 28 για το 2020

Το 2016 η Κύπρος παρουσίασε χαμηλότερο ποσοστό ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων (20,4%) από ό,τι η ΕΕ των 28 στο σύνολό της (μέσος όρος 23%).

Σε εθνικό επίπεδο, το ποσοστό του πληθυσμού με χαμηλά προσόντα (ISCED 0-2) στην Κύπρο μειώθηκε από 21,9% το 2015 σε 20,4% το 2016. Αυτή η μείωση της τάξης του 1,5% μπορεί να θεωρηθεί σημαντική σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Ο αντίστοιχος μέσος όρος της ΕΕ για το 2016 ήταν στο 23%, επίσης μειωμένος σε σύγκριση με το ποσοστό του 23,5% του 2015. Το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων στην Κύπρο φαίνεται να μειώθηκε με ταχύτερο ρυθμό από ό,τι για τον μέσο όρο της ΕΕ των 28 το 2016.

Σε γενικές γραμμές, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ σχετικά με το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων στο γενικό πληθυσμό, η Κύπρος παρουσιάζει μια παράλληλη τάση μείωσης. Ταυτόχρονα, τα στατιστικά στοιχεία αποκαλύπτουν πολύ πιο γρήγορο ρυθμό όσον αφορά τη μείωση του ποσοστού των ενηλίκων με χαμηλή ειδίκευση. Έτσι, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ μειώθηκε από το 2005 (30,6%) στο 2016 (23%) κατά 7,6%, ο μέσος όρος της Κύπρου ακολούθησε την ίδια τάση εμφανίζοντας, ωστόσο, αντίστοιχη πτώση 13%, από 33,4% το 2005 σε 20,4% το 2016. Συνολικά, κατά την τελευταία δεκαετία, ενώ βρισκόταν πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ το 2015 κατά 2,8%, η Κύπρος κατάφερε να πέσει κάτω από το μέσο όρο του 2016 κατά 2,6%.

-Διαχρονική εξέλιξη

Συνολικά, τα τελευταία χρόνια το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων παρουσίασε σταθερή πτώση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το 2000 οι ενήλικες με χαμηλή ειδίκευση στην Κύπρο ανέρχονταν στο 38% του συνολικού πληθυσμού, το ποσοστό του 20,4% το 2016 αντιπροσωπεύει μια σημαντική βελτίωση. Η μοναδική εξαίρεση σε αυτήν

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

την πτωτική τάση καταγράφηκε το έτος 2014 - στο απόγειο της κρίσης - όταν το ποσοστό των ατόμων με χαμηλή ειδικευση αυξήθηκε σε 22,4% από 21,5% που ήταν το 2013, το οποίο ωστόσο μειώθηκε ξανά σε 21,9% το 2015. Κατά την περίοδο 2010-2016, το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση ακολούθησε την ίδια τάση, με σημαντική πτώση από το 26% (το 2010) στο 20,4% το 2016.

1.2.2 Ποσοστό απασχόλησης ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση

Πίνακας 1.4: Ποσοστό απασχόλησης ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση (ISCED 0-2) - εθνικά δεδομένα (2010-2016) σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ των 28 του 2016

Γεωγραφική περιοχή	Έτη								
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Μέσος όρος ΕΕ-28	:	55,7	53,8	53,4	52,7	52	52,6	53,2	54,3
Κράτος Μέλος	61,9	63,8	66,1	64,8	57,9	55,5	54,5	55,3	57

Πηγή: Ποσοστά απασχόλησης κατά ηλικία και επίπεδο εκπαίδευσης (%), κωδικός Eurostat Ilsa_ergaed, τελευταία ενημέρωση στις 25 Απριλίου 2017.

Επεξηγηματική σημείωση: Σε αυτόν τον πίνακα συγκρίνεται το ποσοστό απασχόλησης ενηλίκων με χαμηλά προσόντα (επιπέδων ISCED 0-2) με τον μέσο όρο της ΕΕ κατά την περίοδο 2010-2016.

-Σύγκριση με τον στόχο της ΕΕ των 28

Το ποσοστό απασχόλησης των ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση στην Κύπρο το 2016 ανήλθε στο 57%, υψηλότερο κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ, ο οποίος το ίδιο έτος ανήλθε στο 54,3%.

Η Κύπρος ακολουθεί την αυξανόμενη συνολική τάση του ποσοστού απασχόλησης των ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση η οποία καταγράφηκε στην ΕΕ των 28 μεταξύ των ετών 2013 και 2016 και μετέπειτα. Ωστόσο, τα στοιχεία της Κύπρου δείχνουν πτώση μεταξύ 2013 και 2014 (από 55,5% σε 54,4%) σε αντίθεση με την τάση που παρατηρήθηκε για την ΕΕ των 28 (αύξηση 0,6% κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου). Από το 2014, τα ποσοστά απασχόλησης των ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση στην Κύπρο έχουν αυξηθεί (από 54,7% σε 57%), τάση η οποία ακολουθείται επίσης από τον μέσο όρο της ΕΕ των 28 (από 52,6% σε 54,3%).

-Διαχρονική εξέλιξη

Τα ποσοστά απασχόλησης των ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση στην Κύπρο φαίνεται να έχουν επηρεαστεί σημαντικά από την πρόσφατη οικονομική κρίση. Τα ποσοστά προ κρίσης τα οποία αφορούν τη δεκαετία 2000-2010 έδειξαν σταθερή αύξηση της απασχόλησης ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση, από 61,9% το 2000 σε 63,8% το 2005 και, επιπλέον, σε 66,1% το 2010. Καθ' όλη τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, τα ποσοστά απασχόλησης των ατόμων με χαμηλή ειδικευση υπήρξαν σημαντικά υψηλότερα από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ, ο οποίος ανήλθε στο 55,7% το 2005 και στο 53,8% το 2010. Το ποσοστό

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

απασχόλησης για αυτήν την κατηγορία του πληθυσμού άρχισε να σημειώνει ελαφρά πτώση το 2011 (2010: 66,1%, 2011: 64,8%), όταν η Κύπρος εισήλθε στην περίοδο της κρίσης. Μια πιο σοβαρή πτώση σημειώθηκε το 2012 όταν το ποσοστό απασχόλησης μειώθηκε κατά 6,9% σε σύγκριση με το ποσοστό 64,8% του 2011. Η ίδια πτωτική τάση συνεχίστηκε στην περίοδο της ύφεσης, κατά την οποία το ποσοστό απασχόλησης καταγράφηκε στο 55,5% το 2013 και στο 54,5% το 2014. Κατά την περίοδο της κρίσης, παρόλο που τα ποσοστά απασχόλησης των ατόμων με χαμηλή ειδικευση στην Κύπρο μειώθηκαν σημαντικά, παρέμειναν πάνω από τους αντίστοιχους μέσους όρους της ΕΕ των 28. Το 2014, το ποσοστό αυξήθηκε οριακά, από 54,5% το 2013 σε 55,3%, και το 2015 αυξήθηκε περισσότερο στο 55,3%. Τα πρόσφατα στατιστικά στοιχεία που αφορούν το 2016 - το πρώτο έτος μετά την κρίση - έδειξαν επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης, καθώς το ποσοστό του επιπέδου απασχόλησης για τα άτομα με χαμηλή ειδικευση αυξήθηκε σε 57%.

1.2.3 Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση

Πίνακας 1.5: Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση - ο μέσος όρος της ΕΕ σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο

Γεωγραφική περιοχή	Έτη									
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Μέσος όρος ΕΕ-28	:	3,7	3,9	4	3,9	4,5	4,5	4,3	4,2	
Κράτος Μέλος	0,5	1,1	1,1	1,3	1,3	1,2	1,4	1,6	1,5	

Πηγή: Ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση κατά φύλο και εκπαιδευτικές επιδόσεις (%), κωδικός Eurostat trng_lfse_03, τελευταία ενημέρωση στις 25 Απριλίου 2017.

Επεξηγηματική σημείωση: Σε αυτόν τον πίνακα συγκρίνεται το ποσοστό συμμετοχής στη διά βίου μάθηση των ενηλίκων ηλικίας 25-64 ετών με χαμηλή ειδικευση (επιπέδων ISCED 0-2) με τα δεδομένα της ΕΕ κατά την περίοδο 2010-2016.

-Σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ των 28

Σε γενικές γραμμές, η Κύπρος καταγράφει έναν σχετικά χαμηλό αριθμό όσον αφορά το ποσοστό του πληθυσμού με χαμηλή ειδικευση που συμμετέχει στη διά βίου μάθηση, και διαρκώς υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ. Το 2016, στην Κύπρο συμμετείχε σε προγράμματα διά βίου μάθησης μόλις 1,5% των ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την ΕΕ των 28 ανήλθε στο 4,2%. Και στις δύο περιπτώσεις, ο μέσος όρος υπήρξε οριακά χαμηλότερος σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

-Διαχρονική εξέλιξη

Το 2000 η συμμετοχή ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση στη διά βίου μάθηση στην Κύπρο παρέμεινε χαμηλή, στο 0,5%. Εκείνη την εποχή, η Κύπρος δεν ήταν ακόμη κράτος μέλος της ΕΕ και οι ευκαιρίες για διά βίου μάθηση ήταν περιορισμένες, παράγοντας ο οποίος συνέβαλε εν μέρει στο χαμηλό ποσοστό συμμετοχής. Η Κύπρος έγινε πλήρες κράτος μέλος της ΕΕ το 2004. Αμέσως μετά την ένταξη στην ΕΕ, η συμμετοχή ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση σε προγράμματα δια βίου μάθησης διπλασιάστηκε, φθάνοντας το 2005 στο 1,1%,

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

το οποίο εξακολουθεί να είναι σημαντικά χαμηλό ποσοστό συμμετοχής και πολύ πίσω από τον μέσο όρο της ΕΕ κατά 3,7% για το ίδιο έτος. Εν τω μεταξύ, το 2007 η Κύπρος εκπόνησε την πρώτη εθνική στρατηγική της για τη διά βίου μάθηση. Το ποσοστό συμμετοχής των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση παρέμεινε αμετάβλητο (1,1%) το 2010 και έκτοτε παρουσίασε ελαφρές διακυμάνσεις από 1,1% σε 1,4% το 2014, με οριακή ανοδική τάση. Κατά την ίδια περίοδο, ο μέσος όρος της ΕΕ σημείωσε σταθερή αύξηση, από 3,9% το 2010 σε 4,5% το 2014. Το 2015, παρά την ελαφρά μείωση του μέσου όρου της ΕΕ, η συμμετοχή των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση στα προγράμματα διά βίου μάθησης στην Κύπρο αυξήθηκε στο 1,6%, ενώ το 2016 μειώθηκε ξανά στο 1,5%.

2.0 ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

2.1 Κύρια χαρακτηριστικά και συνοπτική περίληψη της ιστορικής εξέλιξης

Το σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων της Κύπρου αναπτύχθηκε αργά και καθυστερημένα μετά την ανεξαρτητοποίηση του νησιού το 1960. Μέχρι τότε, η οικονομία του νησιού βασιζόταν στη γεωργία, χωρίς σημαντική βιομηχανία, παράγοντας που συνέβαλε στην καθυστερημένη ανάπτυξη της εκπαίδευσης ενηλίκων. Το δεύτερο ιστορικό σημείο καμπής που επηρέασε την ανάπτυξη της εκπαίδευσης ενηλίκων ήταν η τουρκική εισβολή το 1974. Η τουρκική εισβολή είχε ως αποτέλεσμα τη μετεγκατάσταση 200.000 προσφύγων και την απώλεια σημαντικού ποσοστού των γεωργικών γαιών του νησιού. Οι νέες αυτές συνθήκες δημιούργησαν στον ενήλικο πληθυσμό την ανάγκη για επανεκπαίδευση και προκάλεσαν την ανάπτυξη αντίστοιχων διοικητικών και εκπαιδευτικών δομών (Persianis, 1996). Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) το 2004 υπήρξε το τρίτο σημαντικό σημείο καμπής που οδήγησε σε προσπάθειες συστηματοποίησης στον τομέα της εκπαίδευσης. Σήμερα, η Κύπρος καταγράφει ισχυρή τάση προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση και ¹αντίστοιχο υψηλό ποσοστό (53,4% το 2016)² αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, το 2015 η Κύπρος παρουσιάζει ένα σχετικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της τάξης του 73,6% έναντι του μέσου όρου της ΕΕ των 28 που ανέρχεται στο 81,9%³. Το υψηλό επίπεδο ανεργίας των νέων πτυχιούχων αντικατοπτρίζει το φαινόμενο της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων λόγω της συχνότητας της υπερεκπαίδευσης⁴. Από την άλλη πλευρά, το χαμηλό επίπεδο βασικών δεξιοτήτων μεταξύ του ενήλικου πληθυσμού που αποκαλύφθηκε από το Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης των Ικανοτήτων των Ενηλίκων (PIAAC)⁵ το 2013 αποτελεί επιπλέον πρόκληση για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Κύπρο.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων έξι ετών, η Κύπρος πέρασε μια οικονομική κρίση που υπήρξε καθοριστικής σημασίας, καθώς μέσα από αυτή εντοπίστηκε η ανάγκη για την αναβάθμιση και την περαιτέρω ανάπτυξη εκπαιδευτικών υπηρεσιών για ενήλικες. Η ανάγκη για την αναβάθμιση δεξιοτήτων / επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού λόγω των υψηλών ποσοστών ανεργίας, καθώς και για την καταπολέμηση του χαμηλού επιπέδου βασικών δεξιοτήτων του ενήλικου πληθυσμού, οδήγησε στην εκπόνηση της Εθνικής

---

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/european-semester/european-semester-your-country/cyprus/europe-2020-targets-statistics-and-indicators-cyprus_en

² https://ec.europa.eu/info/strategy/european-semester/european-semester-your-country/cyprus/europe-2020-targets-statistics-and-indicators-cyprus_en

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2016). Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του 2016 - Κύπρος. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-cy_en.pdf [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

⁴ International Labour Office, (2014). Skills mismatch in Europe. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_315623.pdf [ημερομηνία πρόσβασης 30/09/2017]

⁵ OECD, (2016). Skills Matter: Further Results from the Survey of Adult Skills. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.oecd-ilibrary.org/education/skills-matter_9789264258051-en [πρόσβαση στις 18-07-2016]. Το PIAAC ήταν η πρώτη ευρείας έκτασης έρευνα σχετικά με τις δεξιότητες πληθυσμού ενηλίκων που πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο.

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Στρατηγικής για τη Διά Βίου Μάθηση (2014-2020)⁶. Όπως περιγράφεται στη στρατηγική, οι τέσσερις άξονες προτεραιότητας είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της πρόσβασης και συμμετοχής όλων στη ΔΒΜ και αναγνώριση των αποτελεσμάτων της.
- Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης για στήριξη της ΔΒΜ.
- Βελτίωση της απασχολησιμότητας (προώθηση της ένταξης/επανένταξης στην αγορά εργασίας).

Με την πάροδο του χρόνου, η εκπαιδευτική κουλτούρα της Κύπρου τείνει να ευνοεί τη γενική εκπαίδευση περισσότερο από την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ)⁷. Προκειμένου να αντισταθμιστεί αυτή η τάση, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠΚ) προέβη σε ειδική εκστρατεία ευαισθητοποίησης σχετικά με τη στρατηγική προσπάθεια της Εθνικής Στρατηγικής για τη Διά Βίου Μάθηση για την προώθηση της ΕΕΚ. Επιπλέον, από το 2015, τα δημόσια προγράμματα ΕΕΚ - δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια - έχουν υποστεί μεταρρύθμιση με στόχο την αύξηση της ελκυστικότητάς τους⁸.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος εκπαίδευσης ενηλίκων σήμερα είναι η ποικιλομορφία και ο κατακερματισμός. Υπάρχουν δομές εκπαίδευσης ενηλίκων οι οποίες λειτουργούν σε ολόκληρο το νησί και προσφέρουν τυπική, μη τυπική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στις πλειονότητά τους οι δομές είναι δημόσιες και λειτουργούν υπό την αιγίδα και την εποπτεία πολλών διαφορετικών αρχών: του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠΚ), του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ), της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑναΔ), και του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου (ΚΕΠΑ). Ο κατακερματισμός των προγραμμάτων και η απουσία συντονιστικού φορέα θεωρείται ένα από τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει το σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων. Επιπλέον, και παρά τις συνεχιζόμενες μεταρρυθμίσεις, ορισμένες προκλήσεις, όπως η αναντιστοιχία στη ζήτηση και την προσφορά δεξιοτήτων, τα ξεπερασμένα προγράμματα ορισμένων εκπαιδευτικών δομών και η ανεπάρκεια εμπειρογνομοσύνης στον τομέα δεν έχουν ακόμα αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά.

Όπως φαίνεται παραπάνω (Πίνακας 1.2), η συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση το 2016 ήταν πολύ χαμηλότερη από τον μέσο όρο 10,9% της ΕΕ και ανήλθε το 6,9%. Αυτό το ποσοστό είναι ιδιαίτερα χαμηλότερο μεταξύ των ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης (βλ. Πίνακα 1.4), παράγοντας που καθιστά τις περαιτέρω μεταρρυθμίσεις επείγουσα ανάγκη. Στον παρακάτω πίνακα παρέχονται περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των

---

⁶ Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, (χ.χ.). Εθνική στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020 (σύνοψη στα Αγγλικά). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.dgpcd.gov.cy/dgpcd/dgpcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/\\$file/National%2020Lifelong%20Learning%20Strategy%20in%20English%20\(Summary\).pdf](http://www.dgpcd.gov.cy/dgpcd/dgpcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/$file/National%2020Lifelong%20Learning%20Strategy%20in%20English%20(Summary).pdf) [πρόσβαση στις 20/09/2017]

⁷ Για παράδειγμα, κατά το σχολικό έτος 2014-15 την κατεύθυνση της γενικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ακολούθησαν 19.000 σπουδαστές, ενώ στις Τεχνικές Σχολές πραγματοποίησαν εγγραφή μόνο 4.300 σπουδαστές. Βλ.: ΥΠΠΚ, (χ.χ.). Ετήσια Έκθεση. Διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://www.moec.gov.cy/etisia-ekthesi/pdf/annual_report_2015_gr.pdf [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

⁸<http://www.refernet.org.cy/images/media/assetfile/%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%20%CE%A3%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CF%BC%CF%8C%CF%82%20%CE%94%CE%9C%CE%A4%CE%95%CE%95.pdf>

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

συμμετεχόντων κατά ηλικιακή ομάδα στην τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, στην πλειονότητά τους, οι ενήλικες άνω των 25 ετών που συμμετέχουν στην τυπική εκπαίδευση παρακολουθούν μεταπτυχιακά προγράμματα εκπαίδευσης.

Πίνακας 2.1 Αριθμός συμμετεχόντων στην τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση ανά επίπεδο εκπαίδευσης και ηλικία

Επίπεδο εκπαίδευσης	20-24 ετών	25+ ετών	Σύνολο
Επίπεδο εκπαίδευσης (δηλ. βασική, επαγγελματική, ανώτατη)			
Πρωτοβάθμια	24	2	26
Κατώτερη δευτεροβάθμια	35	43	78
Ανώτερη δευτεροβάθμια	304	244	548
Μετα-δευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση		73	
Τριτοβάθμια εκπαίδευση σύντομου κύκλου		476	
Πτυχίο πανεπιστημίου ή ισοδύναμο επίπεδο		3.994	
Μεταπτυχιακό ή ισοδύναμο επίπεδο		9.872	
Διδακτορικό ή ισοδύναμο επίπεδο		1.041	

Πηγή: Eurostat, πίνακας βάσεων δεδομένων Eurostat με τίτλο «Εγγεγραμμένοι μαθητές και φοιτητές ανά επίπεδο εκπαίδευσης, φύλο και ηλικία (educ_uoe_enra02)», πρόσβαση στις 21/08/2017.

2.2 Παροχή

Στην Κύπρο υπάρχουν διάφοροι τύποι ιδρυμάτων - δημόσια, ημικρατικά και ιδιωτικά - τα οποία παρέχουν εκπαίδευση ενηλίκων σε όλα τα επίπεδα.⁹ Στην πλειονότητά τους, τα ιδρύματα τα οποία προσφέρουν εκπαίδευση ενηλίκων στην Κύπρο είναι δημόσια ή χρηματοδοτούμενα από το κράτος. Παρά το γεγονός αυτό, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού δεν διαθέτει ξεχωριστό τμήμα¹⁰ με αρμοδιότητα για την εποπτεία και το συντονισμό των παροχών εκπαίδευσης ενηλίκων. Κατά συνέπεια, οι παροχές υλοποιούνται υπό την εποπτεία των τριών υφιστάμενων τμημάτων. Ως εκ τούτου, το Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι αρμόδιο για τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ), το Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι αρμόδιο για τα Εσπερινά Σχολεία και τα Κρατικά

⁹ Οι πληροφορίες ελήφθησαν από τη διεύθυνση URL του δικτύου Eurydice https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Institutions_Providing_Adult_Education_and_Training

Βλ. επίσης Gravaní, M., Ioanníδου, A., (2014). Adult and Continuing Education in Cyprus, Bielefeld.

¹⁰ Το ΥΠΠΚ οργανώνεται σε τρία κύρια τμήματα, καθένα από τα οποία είναι αρμόδιο για την εποπτεία του αντίστοιχου επιπέδου εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια, υπάρχει το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, το Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και το Τμήμα Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Εκπαίδευσης. Για τη δομή του ΥΠΠΚ βλ.: <http://www.moec.gov.cy/>

Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, και το Τμήμα Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Εκπαίδευσης είναι αρμόδιο για τις Εσπερινές Τεχνικές Σχολές και άλλες παροχές ΕΕΚ.

2.2.1 *Υποστήριξη των ενηλίκων για τη βελτίωση των βασικών τους δεξιοτήτων*

Όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες, υπάρχουν τρία βασικά ιδρύματα που ασχολούνται με ενήλικες οι οποίοι επιθυμούν να βελτιώσουν τις βασικές τους δεξιότητες, ιδίως τις γλωσσικές ικανότητες και τις δεξιότητες ΤΠΕ. Τα ΚΕΕ, τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, (ΚΙΕ) και τα Ανοιχτά Σχολεία (ΑΣ), όλα χρηματοδοτούμενα από το δημόσιο, προσφέρουν εκπαίδευση ΤΠΕ και μαθήματα ελληνικής γλώσσας για επαναπατριζόμενους Κύπριους, αλλοδαπούς, αιτούντες άσυλο και αναλφάβητους.¹¹

2.2.2 *Υποστήριξη των ενηλίκων για την απόκτηση αναγνωρισμένου τίτλου σπουδών*

Στα επίσημα εκπαιδευτικά ιδρύματα περιλαμβάνονται τα εξής:

Τα Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια είναι σχολεία που προσφέρουν δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση σε ενήλικες και νέους (16+) οι οποίοι εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και δεν έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους στην κατώτερη ή ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Προς το παρόν, αυτή αποτελεί τη μοναδική εκπαιδευτική διαδρομή που παρέχει την ευκαιρία για την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κατώτερη και ανώτερη) σε άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο. Το πρόγραμμα προσφέρει δύο επίπεδα σπουδών: το κατώτερο (προπαρασκευαστική και τρίτη τάξη) και το ανώτερο (τετάρτη έως εβδόμη τάξη) που είναι ισοδύναμα με το κατώτερο και το ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο αντίστοιχα.

2.2.3 *Υποστήριξη των ενηλίκων για την ανάπτυξη άλλων γνώσεων και δεξιοτήτων για μη επαγγελματικούς σκοπούς*

Σε επίπεδο μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων, τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) προσφέρουν βραδινά τμήματα σε διάφορα μαθήματα με στόχο την παροχή γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, η οποία περιλαμβάνει την προσωπική ανάπτυξη ενηλίκων. Τα ΚΕΕ, τα οποία λειτουργούν υπό την εποπτεία του Τμήματος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, θεωρούνται οι πρώτοι φορείς που παρείχαν εκπαίδευση ενηλίκων στην Κύπρο από το 1952. Κάθε χρόνο, στα ΚΕΕ παρακολουθούν μαθήματα περισσότεροι από 20.000 ενήλικες. Τα ΚΕΕ χρησιμοποιούν για τα μαθήματά τους την υποδομή των υφιστάμενων σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Άλλα μη τυπικά εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες είναι αυτά που προσφέρονται από τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης. Τα Ινστιτούτα αυτά προσφέρουν σε ενήλικες¹²

¹¹ <http://www.moec.gov.cy/epimorfotika/en>

¹² State Institutes for Further Education, (χ.χ.) State Institutes for Further Education. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.moec.gov.cy/kie/pdf/state_institutes_further_education_en.pdf [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

προγράμματα ξένων γλωσσών και ελληνικών για αλλοδαπούς και Τουρκοκυπρίους, καθώς και μαθήματα κατάρτισης στις ΤΠΕ και λογιστικής.

Επιπλέον, ο θεσμός του Ανοικτού Σχολείου, ο οποίος παρέχεται από τους δήμους με την υποστήριξη του ΥΠΠΚ, προσφέρει προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης. Τα ΑΣ παρέχουν διάφορα μαθήματα - μεταξύ άλλων μαθήματα ξένων γλωσσών (Γαλλικά, Ιταλικά, Ρωσικά), Θεάτρου, Μουσικής, Χορού - για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών των πολιτών σε κάθε δήμο. Στην παρούσα φάση, σε ολόκληρο το νησί λειτουργούν δέκα ΑΣ. Η υλοποίηση αυτού του θεσμού βρίσκεται ακόμη σε πιλοτικό στάδιο και υποβλήθηκε σε αξιολόγηση από το ΥΠΠΚ το 2015¹³.

Για την προώθηση της διά βίου μάθησης και της κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, το Πανεπιστήμιο Κύπρου ίδρυσε, σε συνεργασία με δήμους και άλλες αρμόδιες για την εργασία αρχές, το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο. Στα οκτώ ελεύθερα πανεπιστήμια που λειτουργούν αυτήν τη στιγμή παρέχονται διαλέξεις σε διάφορους τομείς και διαφορετικά θέματα, με επίκεντρο θέματα γενικού ενδιαφέροντος όπως η ιστορία, η ποίηση και κοινωνικά και πολιτικά θέματα¹⁴.

Με σκοπό την προώθηση των δεξιοτήτων της νεοελληνικής γλώσσας, το Πανεπιστήμιο Κύπρου ίδρυσε το Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας. Το Σχολείο προσφέρει μαθήματα ελληνικής γλώσσας στα επίπεδα γνώσης Α1 έως Γ2 σε ενήλικες μη φυσικούς ομιλητές, ντόπιους, παλιννοστούντες και αλλοδαπούς, καθώς και σε όσους επιθυμούν να τελειοποιήσουν τις γνώσεις τους στα Ελληνικά. Το πιστοποιητικό ελληνικής γλώσσας που απονέμει στους μαθητές του έχει πιστοποιηθεί επίσημα και αναγνωρίζεται από την Κυπριακή Δημοκρατία¹⁵.

2.2.4 Διευκόλυνση της μετάβασης στην αγορά εργασίας ανέργων ή ατόμων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της ανεργίας (ΕΠΑΕ)

Ο ρόλος της ΕΕΚ στην καταπολέμηση της ύφεσης που επικρατεί στην κυπριακή οικονομία τα τελευταία χρόνια υπήρξε σημαντικός. Η ώθηση αυτή επιτεύχθηκε μέσω των διαφόρων ευκαιριών κατάρτισης που παρέχονται στους άνεργους και τους ευάλωτους πληθυσμούς. Βασικός οργανισμός της ΕΕΚ είναι η ΑνΑΔ, οντότητα δημοσίου δικαίου η οποία είναι αρμόδια για τη συστηματική εκπαίδευση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου. Ως εκ τούτου, η ΑνΑΔ έχει δημιουργήσει ποικιλία προγραμμάτων με στόχο την αναβάθμιση των ενεργών και «ανεργών» πληθυσμών. Στο πλαίσιο της αποστολής της, η ΑνΑΔ προσφέρει ή χρηματοδοτεί προγράμματα κατάρτισης όπως τα εξής¹⁶:

-Κατάρτιση αποφοίτων σχολών δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: τα δυο αυτά προγράμματα στοχεύουν στην παροχή κατάρτισης και απόκτησης εργασιακής πείρας σε

¹³ Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, (2015). *Αξιολόγηση του θεσμού του Ανοικτού Σχολείου*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://www.pi.ac.cy/pi/files/keea/pdf/Anoikto_sxoleio2015.pdf [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

¹⁴ <https://www.ucy.ac.cy/pr/en/free-universities>

¹⁵ <https://www.ucy.ac.cy/mogr/en/general-information>

¹⁶ ΑνΑΔ, (2015). Ετήσια Έκθεση 2015. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

[http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/ANNUAL%20REPORT%202015%20\(15-3-17\).pdf](http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/ANNUAL%20REPORT%202015%20(15-3-17).pdf) [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

ανέργους και κυρίως νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας. Το κόστος εκπαίδευσης καλύπτεται πλήρως ή εν μέρει από την ΑνΑΔ. Επιπλέον, στους συμμετέχοντες χορηγείται εβδομαδιαίο επίδομα.

-Τα Έργα για τη Βελτίωση της Απασχολησιμότητας των Ανέργων και του Οικονομικά Αδρανούς Γυναικείου Δυναμικού: το πρόγραμμα αυτό προσφέρει την ευκαιρία σε άνεργες γυναίκες να παρακολουθήσουν προγράμματα κατάρτισης Πληροφορικής, Εκμάθησης Αγγλικής Γλώσσας και Γραμματειακών Δεξιοτήτων. Επιπλέον, οι γυναίκες μπορούν να συμμετέχουν σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής πείρας σε επιχειρήσεις διάρκειας 8 – 10 εβδομάδων.

Μια άλλη δομή ΕΕΚ που παρέχει ΕΕΚ δεύτερης ευκαιρίας σε ενήλικες και νεότερα (16+) άτομα τα οποία εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο είναι η Εσπερινή Τεχνική Σχολή (ΕΤΣ). Επί του παρόντος, λειτουργούν στις αστικές περιοχές δύο ΕΤΣ, οι οποίες παρέχουν εκπαιδευτικά προγράμματα πλήρους παρακολούθησης. Στόχος του προγράμματος αυτού είναι η υποστήριξη της ένταξης των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.

Επιπλέον, το πρόγραμμα Νέας Σύγχρονης Μαθητείας (ΝΣΜ) προσφέρει έναν συνδυασμό επαγγελματικής εκπαίδευσης και μάθησης στον χώρο εργασίας σε νέους ηλικίας 14 έως 21 ετών οι οποίοι εγκαταλείπουν το σχολείο μετά την ολοκλήρωση της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο). Η ΝΣΜ αποτελεί μια εναλλακτική εκπαιδευτική επιλογή ή οδό για όσους διατρέχουν τον κίνδυνο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Επιπλέον, προσανατολίζεται προς την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και την παροχή στους νέους ενήλικες της δυνατότητας πρόσβασης σε μεγάλη ποικιλία βιώσιμων επαγγελμάτων¹⁷.

Σε επίπεδο ΕΕΚ, το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (ΚΕΠΑ¹⁸) προσφέρει προγράμματα μικρής διάρκειας με στόχο την ενίσχυση των δεξιοτήτων και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των μελών του εργατικού δυναμικού. Χρηματοδοτούμενο από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, το ΚΕΠΑ παρέχει σε άνεργους ενήλικες προγράμματα τεχνικής κατάρτισης, καθώς και προγράμματα στους τομείς της Διευθυντικής Ανάπτυξης, της Υγείας και της Ασφάλειας.

Επιπλέον, τα Απογευματινά και Βραδινά τμήματα προσφέρουν μαθήματα κατάρτισης μικρής ή μεγαλύτερης διάρκειας σε ενήλικες και ειδικά σε άνεργους ενήλικες. Τα προπαρασκευαστικά απογευματινά και εσπερινά τμήματα εκπαιδεύουν ενήλικες για τις εισαγωγικές εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή για διάφορες εξετάσεις για την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων.

Μια πρόσφατα αναπτυγμένη δομή είναι τα Μεταλυκειακά Ινστιτούτα ΕΕΚ (ΜΙΕΕΚ). Αυτά λειτουργούν ως δημόσιες σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και προσφέρουν

---

¹⁷ Human Resource Development Authority, (2014). Apprenticeship-type schemes and structured work-based learning programmes. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://www.refernet.org.cy/images/media/assetfile/ReferNet_CY_2014_WBL.pdf [πρόσβαση στις 29/09/2017]

¹⁸ http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/kepa/kepa_new.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε ενήλικες. Τα προγράμματα ΜΙΕΕΚ είναι διαθέσιμα σε ενδιαφερόμενους απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης¹⁹.

Επιπλέον, το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού μαζί με το Συμβούλιο Νεολαίας Κύπρου διοργανώνουν το πρόγραμμα Νεανικής Επιχειρηματικότητας για την περίοδο 2014-2020²⁰. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει οικονομική υποστήριξη και κατάρτιση σε νέους ηλικίας 20 έως 39 ετών οι οποίοι επιθυμούν να αναπτύξουν τις δικές τους μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

2.2.5 Διευκόλυνση της πρόσβασης των ενηλίκων στην ανώτατη εκπαίδευση

Το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου²¹ είναι το πρώτο Κρατικό Πανεπιστήμιο το οποίο προσφέρει εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, καθώς και προγράμματα κατάρτισης και προγράμματα διά βίου μάθησης. Η μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης επιτρέπει σε ενήλικες φοιτητές κάθε ηλικίας να ξεκινήσουν ή να συνεχίσουν την πορεία τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, τα άλλα δύο κρατικά πανεπιστήμια, το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, καθώς και τα ιδιωτικά πανεπιστήμια προσφέρουν προγράμματα που στοχεύουν στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη ενηλίκων. Στο πλαίσιο αυτό, προσφέρουν μαθήματα μερικής ή πλήρους παρακολούθησης, τόσο δια ζώσης όσο και με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας, μη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, λειτουργούν τέσσερα δημόσια ιδρύματα τα οποία προσφέρουν επαγγελματική κατάρτιση, τα οποία είναι το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου, το Δασικό Κολέγιο, η Σχολή Ξεναγών και η Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου. Επιπλέον, υπάρχει το Μεσογειακό Ινστιτούτο Διοίκησης, το οποίο προσφέρει μεταπτυχιακά προγράμματα για ενήλικες.

Επιπροσθέτως, υπάρχουν πολλά ιδιωτικά ιδρύματα, τα οποία προσφέρουν μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων ΕΕΚ σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους τομείς της διοίκησης ξενοδοχειακών μονάδων, της αισθητικής, των γραμματειακών σπουδών, της μαγειρικής, της μηχανολογίας και πολλούς άλλους.

2.2.6 Προσφορά δυνατότητας στους ενήλικες εργαζομένους για την ανάπτυξη των σχετικών με την εργασία δεξιοτήτων τους

Η ΑνΑΔ παρέχει σε επιχειρήσεις και υπαλλήλους διάφορες ευκαιρίες κατάρτισης στο πλαίσιο της αποστολής της για τον εμπλουτισμό και τη διεύρυνση των δεξιοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, εφαρμόζει προγράμματα κατάρτισης για μεμονωμένες εταιρείες ή ομάδες εταιρειών στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Η ΑνΑΔ επιδοτεί προγράμματα κατάρτισης τα οποία σχεδιάζονται και υλοποιούνται από τις ίδιες τις επιχειρήσεις σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των υπαλλήλων τους. Επιπλέον, επιδοτεί τα Προγράμματα Συνεχιζόμενης

¹⁹ <http://www.mieek.ac.cy/index.php/en/#>

²⁰ <http://onek.org.cy/en/home-page/programs-and-service/funding-opportunities/youth-entrepreneurship/>

²¹ <http://www.ouc.ac.cy>

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Κατάρτισης Συνδικαλιστικών Στελεχών μέσω των οποίων η ΑνΑΔ χορηγεί επιχορήγηση στις συνδικαλιστικές οργανώσεις προκειμένου αυτές να αναλάβουν την εκπαίδευση των εργαζομένων τους σε θέματα που σχετίζονται με τα καθήκοντά τους.

Η προϋπηρεσιακή κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού²² είναι ένα υποχρεωτικό πρόγραμμα κατάρτισης ενός έτους για υποψήφιους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τεχνικών σχολών. Στόχος της κατάρτισης είναι η βελτίωση της ποιότητας των ικανοτήτων του διδακτικού προσωπικού, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβουν διδακτικό έργο. Το πρόγραμμα ανατέθηκε από το ΥΠΠΚ στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Στο πλαίσιο της κατάρτισης του διδακτικού προσωπικού, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου²³ προσφέρει προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης σε εκπαιδευτικό προσωπικό ιδρυμάτων προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μεταξύ αυτών υπάρχουν προαιρετικά ενδοϋπηρεσιακά σεμινάρια για το διδακτικό προσωπικό και το υποχρεωτικό πρόγραμμα ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης για τους διευθυντές σχολείων. Ταυτόχρονα, το Ινστιτούτο φέρει τη βασική ευθύνη για την οργάνωση και την εφαρμογή του νέου συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης των Εκπαιδευτικών.

Επιπροσθέτως, η Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης²⁴ προσφέρει σεμινάρια, μαθήματα κατάρτισης, εργαστήρια και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τα μέλη του προσωπικού του Δημοσίου.

Επιπλέον, το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος προσφέρει προγράμματα δια βίου μάθησης που στοχεύουν στην αναβάθμιση των αγροτών, στην εκπαίδευση νέων αγροτών και στις αγρότισσες. Μεταξύ άλλων, προσφέρονται μαθήματα αγροτικής ανάπτυξης, φυτοπροστασίας, βιολογικής γεωργίας, διαχείρισης θερμοκηπίου και πολλά άλλα²⁵.

Επίσης, στον ιδιωτικό τομέα, ιδίως στον τομέα της λογιστικής και της τραπεζικής, πολλές εταιρείες χρηματοδοτούν την περαιτέρω εκπαίδευση των εργαζομένων τους. Σύμφωνα με τις Γραβάνη και Ιωαννίδου (2014), περίπου το 48% των επιχειρήσεων παρείχαν στους υπαλλήλους τους μαθήματα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης²⁶.

2.2.7 Λοιπά (εάν υπάρχουν)

Ορισμένες πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται και από άλλα ιδρύματα και μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες παρέχουν ευκαιρίες εκπαίδευσης ενηλίκων. Σε αυτές

---

²² <https://ucy.ac.cy/proypiresiaki/>

²³ http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=268&lang=en

²⁴ http://www.mof.gov.cy/mof/capa/cyacademy.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

²⁵ http://www.moa.gov.cy/moa/da/da.nsf/page22_en/page22_en?OpenDocument

²⁶ Gravani and Ioannidou, (2014). Adult and Continuing Education in Cyprus, Bielefeld. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.die-bonn.de/doks/2014-zypern-01.pdf>. [πρόσβαση στις 10/08/2016]

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

περιλαμβάνονται η Ορθόδοξη Εκκλησία, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις καθώς και η Παγκύπρια Σχολή Γονέων²⁷.

---

²⁷ στο ίδιο.

3.0 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

3.1. Γενικό πλαίσιο

3.1.1. Κατανομή αρμοδιοτήτων σχετικά με τη εκπαίδευση ενηλίκων

Η φύση του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος παρέχει ελάχιστες ευκαιρίες για την ανάθεση και κατανομή αρμοδιοτήτων σε περιφερειακές / τοπικές αρχές. Όπως αναφέρεται στην ανάλυση της Παγκόσμιας Τράπεζας σχετικά με τη δομή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, τα κυπριακά σχολεία διατηρούν λίγη / καθόλου αυτονομία όσον αφορά τους οικονομικούς ή ανθρώπινους πόρους τους, τη διδασκαλία και τη μάθηση²⁸. Ως εκ τούτου, το κράτος αποτελεί τον βασικό φορέα παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης ενηλίκων και ο χαρακτήρας της οργάνωσης και διακυβέρνησης των αντίστοιχων παροχών είναι ιδιαίτερα συγκεντρωτικός²⁹. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ασκεί την εποπτεία και τον έλεγχο των βασικών κέντρων παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων (Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια και Τεχνικές Σχολές, Μεταλυκειακά Ινστιτούτα ΕΕΚ, Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου). Παρά τον εξαιρετικά συγκεντρωτικό χαρακτήρα του συστήματος εκπαίδευσης ενηλίκων γύρω από το ΥΠΠΚ, προς το παρόν δεν υφίσταται κανένα τμήμα εντός του Υπουργείου το οποίο να φέρει τη γενική αρμοδιότητα για τη διά βίου μάθηση.

Επιπλέον, ορισμένες αρμοδιότητες κατανέμονται σε άλλα υπουργεία, όπως το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης³⁰.

Από το 2013, αρμόδια για τα θέματα που σχετίζονται με τη διά βίου μάθηση είναι η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης (ΓΔ ΕΠΣΑ)³¹. Σύμφωνα με τις αρμοδιότητές της, η ΓΔ ΕΠΣΑ σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας, το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου εκπόνησαν την Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020. Επιπλέον, η ΓΔ ΕΠΣΑ είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της θέσπισης της Εθνικής Στρατηγικής για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020 και ορίστηκε ως Εθνική Αρχή για την εφαρμογή του προγράμματος Erasmus +³².

---

²⁸ World Bank, (2014). Analysis of the Function and Structure of the Ministry of Education and Culture of the Republic of Cyprus Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://media.philenews.com/PDF/education.pdf> (σελ. 22) [πρόσβαση στις 30/09/2017]

²⁹ Βλ. για περισσότερες πληροφορίες:

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Organisation_and_Governance

[πρόσβαση στις 08/08/2016]

³⁰ Για πιο αναλυτική περιγραφή βλ.:

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Distribution_of_Responsibilities

[πρόσβαση στις 08/08/2016]

³¹ http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

³² ΓΔ ΕΠΣΑ, (χ.χ.). Στρατηγικός Σχεδιασμός 2017-2019. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

[http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/C2F67D1575E083A2C2257C7D00477C26/\\$file/Medium%20-Term%20Financial%20Framework%202017-2019.pdf](http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/C2F67D1575E083A2C2257C7D00477C26/$file/Medium%20-Term%20Financial%20Framework%202017-2019.pdf) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Ένας ακόμα βασικός παράγοντας στον τομέα της ανάπτυξης πολιτικής και της οργάνωσης της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ). Η ΑνΑΔ είναι ένας οργανισμός δημοσίου δικαίου που ιδρύθηκε το 1999 με σκοπό την ανάληψη της αποστολής της δημιουργίας των προϋποθέσεων για τη συστηματική κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στην Κύπρο.³³ Η ίδια η ΑνΑΔ δεν είναι πάροχος κατάρτισης, ωστόσο τον κύριο φορέα ο οποίος είναι αρμόδιος, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για τη συγκέντρωση κεφαλαίων και για την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης τα οποία παρέχονται από δημόσια και / ή ιδιωτικά ιδρύματα³⁴.

3.1.2. Σημαντικές εθνικές κοινωνικοοικονομικές στρατηγικές οι οποίες διέπουν την παροχή Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Οι εθνικές προτεραιότητες για την εκπαίδευση ενηλίκων καθορίστηκαν στην Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020³⁵, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών τον Ιούνιο του 2014. Λαμβάνοντας υπόψη το διαρκώς υψηλό ποσοστό ανεργίας και το χαμηλό επίπεδο απόκτησης δεξιοτήτων του ενήλικου πληθυσμού, ο σχεδιασμός στρατηγικής αντιπροσωπεύει μια προσπάθεια για την καταπολέμηση αυτών των προκλήσεων μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Η στρατηγική έχει τέσσερις πυλώνες προτεραιότητας³⁶:

- **Βελτίωση της πρόσβασης στη διά βίου μάθηση για όλους και αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων**

Οι δράσεις στο πλαίσιο αυτής της προτεραιότητας στοχεύουν στην προώθηση της εκπαίδευσης ενηλίκων, στην ενίσχυση της ελκυστικότητας των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και στην ενίσχυση των υπηρεσιών διά βίου συμβουλευτικής. Όσον αφορά την προώθηση της διά βίου μάθησης και της μαθησιακής κινητικότητας, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠΚ) ξεκίνησε την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου εθνικού πλαισίου προσόντων (ΕΠΠ) προκειμένου να υποστηρίξει την αναγνώριση και την επικύρωση των προσόντων (Cedefop, 2015). Προφανώς, η προτεραιότητα αυτή αντιμετωπίζει το πρόβλημα της χαμηλής συμμετοχής σε προγράμματα διά βίου μάθησης. Μολονότι ο ίδιος στρατηγικός στόχος συμπεριλήφθηκε στην προηγούμενη Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2007-2013³⁷, τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία δεν εμφανίζουν θετική διαφορά ως προς τη συμμετοχή (γενική συμμετοχή [ηλικιακή ομάδα 25-64 ετών]: 2007: 8,7%, 2013: 7,2%), και ειδικότερα το επίπεδο συμμετοχής των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων,

³³ Για αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο και την αποστολή της ΑνΑΔ, βλ.: <http://www.hrdauth.org.cy/el/η-αναδ-/η-αναδ-και-η-αποστολη-της>. [πρόσβαση στις 08/08/2016]

³⁴ Για τον σχεδιασμό και τους στρατηγικούς στόχους της ΑνΑΔ βλ.: <http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/Στόχοι%20ΑνΑΔ%202017.pdf>

³⁵ Βλ.: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/nrp2014_cyprus_en.pdf [πρόσβαση στις 08/08/2016]

³⁶ Οι πληροφορίες ελήφθησαν από την Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020. Διαθέσιμη στη διεύθυνση: [http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/\\$file/National%20%20Lifelong%20Learning%20Strategy%20in%20English%20\(Summary\).pdf](http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/$file/National%20%20Lifelong%20Learning%20Strategy%20in%20English%20(Summary).pdf) [πρόσβαση στις 20/09/2017]

³⁷ Planning Bureau (2007). Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2007-2013 (National Lifelong Learning Strategy 2007-2013). Λευκωσία.

το οποίο παραμένει εξαιρετικά χαμηλό (2015: 1,6%). Οι προτεινόμενες δράσεις προορίζονται να χρησιμεύσουν ως κίνητρο για την αύξηση της συμμετοχής.

- **Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και κατάρτισης**

Η έρευνα PIAAC αποκάλυψε το χαμηλό επίπεδο βασικών δεξιοτήτων του ενεργού πληθυσμού. Με βάση τα αποτελέσματα αυτά, η ΕΕπ παρέθεσε ορισμένα σχόλια στην τελευταία έκθεσή της³⁸ σχετικά με την ανάγκη αντιμετώπισης της ανεπάρκειας δεξιοτήτων. Όσον αφορά την εκπαίδευση ενηλίκων, η προτεραιότητα αυτή αφορά την ανάγκη βελτίωσης των βασικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων στο σύνολο του πληθυσμού. Η νέα στρατηγική στοχεύει στην εφαρμογή μιας ευρύτερης συνέργειας μεταξύ των παρόχων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των επιχειρήσεων. Ο βασικός στόχος είναι η καταπολέμηση της υφιστάμενης αναντιστοιχίας δεξιοτήτων μεταξύ της προσφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης και των αναγκών της αγοράς εργασίας, φαινόμενο το οποίο εντοπίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή³⁹. Μια σταδιακή επέκταση των διαθέσιμων για τον ενήλικο πληθυσμό ευκαιριών ΕΕΚ θα αντιμετωπίσει αυτήν την προτεραιότητα.

Επιπλέον, υπάρχει πρόβλεψη για τη βελτίωση της αρχικής και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών προκειμένου για τη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στο πλαίσιο μιας ευρύτερης μεταρρύθμισης, το ΥΠΠΚ εφαρμόζει ένα νέο σύστημα επαγγελματικής εξέλιξης και μάθησης των εκπαιδευτικών με την υποστήριξη του ΠΙ⁴⁰.

- **Προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης για στήριξη της ΔΒΜ**

Η προτεραιότητα αυτή εξυπηρετεί την ανάγκη δημιουργίας μιας περισσότερο κατάλληλης στρατηγικής για τη διά βίου μάθηση στην Κύπρο. Για την εξυπηρέτηση της εν λόγω προτεραιότητας, έγιναν δεκτές τρεις κεντρικές ιδέες ή σημεία εστίασης: η ανάγκη δημιουργίας αξιόπιστων εργαλείων για την πρόβλεψη δεξιοτήτων για τη διά βίου μάθηση (ΔΒΜ) προκειμένου να εξασφαλιστεί ο καλύτερος σχεδιασμός των προγραμμάτων, η ανάγκη ανάπτυξης συστημάτων ΔΒΜ που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, και η ανάγκη ανάπτυξης μηχανισμών για την αξιολόγηση του αντικτύπου των προγραμμάτων ΔΒΜ στην κυπριακή οικονομία. Η επείγουσα ανάγκη για τη διεξαγωγή περαιτέρω έρευνας σχετικά με τις δεξιότητες του ενήλικου πληθυσμού και την ανάπτυξη κατάλληλων προγραμμάτων τα οποία να στοχεύουν συγκεκριμένες ανάγκες εντοπίστηκε μετά από την περαιτέρω ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας PIAAC⁴¹.

---

³⁸ΕΕπ, (2016). Έκθεση χώρας - Κύπρος 2016, Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής (σελ. 3). Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/cr2016_cyprus_en.pdf. [πρόσβαση στις 20/08/2016]

³⁹ΕΕπ, (2016). Έκθεση χώρας - Κύπρος 2016, Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/cr2016_cyprus_en.pdf. [πρόσβαση στις 20/08/2016]

⁴⁰ http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=1437&Itemid=453&lang=en

⁴¹ Μοδέστου, Μ., & Καραγιώργη, Γ. (υπό δημοσίευση). Δεξιότητες Μαθηματικού Αλφαριθμητισμού του Κύπριου Ενήλικα: Αποτελέσματα από τη Διεθνή Έρευνα Δεξιοτήτων Ενηλίκων (PIAAC). Παιδαγωγική Επιθεώρηση.

- **Βελτίωση της απασχολησιμότητας με την προώθηση της εισόδου και της επανεισόδου στην αγορά εργασίας**

Η βελτίωση της απασχολησιμότητας μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης αποτελεί βασική προτεραιότητα για την αντιμετώπιση των υψηλών επιπέδων ανεργίας. Οι προωθούμενες δράσεις εστιάζονται στην κατάρτιση των ανέργων και των μακροχρόνια ανέργων, των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας καθώς και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ατόμων με αναπηρία. Επιπλέον, η προτεραιότητα αυτή προάγει την υποστήριξη των επιχειρήσεων και του δημόσιου τομέα ως παρόχων προγραμμάτων κατάρτισης. Μεγάλο μέρος των προγραμματισμένων δράσεων έχει αναληφθεί και χρηματοδοτείται από την Αρχή Ανθρώπινου Δυναμικού και Ανάπτυξης (ΑνΑΔ).

Εκτός από τις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση, η ΑνΑΔ έχει θέσει τους δικούς της στόχους για το έτος 2017⁴²:

- α) Συμβολή στην ένταξη των ανέργων και του αδρανούς δυναμικού στην απασχόληση.
- β) Προώθηση της Διά Βίου Μάθησης των απασχολουμένων.
- γ) Ενίσχυση των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας.
- δ) Προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης.
- ε) Προώθηση της αποτελεσματικής διακυβέρνησης.

3.2. Πλαίσιο πολιτικής της εκπαίδευσης ενηλίκων

3.2.1. Περίληψη των σημαντικών εξελίξεων / αλλαγών από το 2010 και μετά

Σημαντική μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης ενηλίκων υπήρξε η σύσταση της Εθνικής Επιτροπής Διά Βίου Μάθησης, η οποία θεσπίστηκε πρόσφατα από το Συμβούλιο Υπουργών (Απόφαση αριθ. 79.917/27.05.2015)⁴³ Η Επιτροπή αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου. Είναι εξουσιοδοτημένη για τον συντονισμό της υλοποίησης της νεοσυσταθείσας Εθνικής Στρατηγικής Διά Βίου Μάθησης 2014-2020 και των σχετικών με αυτήν συνεργαζόμενων φορέων.

---

⁴² ΑνΑΔ, (2016). Στόχοι ΑνΑΔ 2017. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/%CE%A3%CF%84%CF%8C%CF%87%CE%BF%CE%B9%20%CE%91%CE%BD%CE%91%CE%94%202017%20-%20%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%971.pdf> [πρόσβαση στις 23/10/2017]

⁴³ Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας (2015). Διαθέσιμο στη διεύθυνση:
[http://www.mof.gov.cy/mof/gpo/gpo.nsf/All/A1D9C55F1F5AA40EC2257E850020C233/\\$file/4451%20%2017%207%202015%20PARARTIMA%204o%20MEROS%20I.pdf](http://www.mof.gov.cy/mof/gpo/gpo.nsf/All/A1D9C55F1F5AA40EC2257E850020C233/$file/4451%20%2017%207%202015%20PARARTIMA%204o%20MEROS%20I.pdf). [πρόσβαση στις 01/10/2010]

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Όσον αφορά την ΕΕΚ, το χαμηλό επίπεδο συμμετοχής (13,6% σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ του 48,9% το 2013) και το χαμηλό ποσοστό απασχολησιμότητας των αποφοίτων ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (54,6% σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ του 70,8% το 2014), οδήγησε στην εκπόνηση του Στρατηγικού Σχεδίου για το σύστημα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης 2015-2020⁴⁴. Το σχέδιο αυτό εκπονήθηκε από το τμήμα δευτεροβάθμιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΤΔΤΕΕ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Ο σχεδιασμός ενσωματώνει βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της ελκυστικότητας και της ποιότητας των προγραμμάτων ΕΕΚ.

Τα Μεταλυκειακά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) λειτουργούν από το 2012. Τα προσφερόμενα προγράμματα είναι ευέλικτα και εναρμονίζονται με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Τον Απρίλιο του 2016, όπως προτεινόταν στο Στρατηγικό Σχέδιο, το ΥΠΠΚ αποφάσισε την αναβάθμιση του θεσμού των ΜΙΕΕΚ από μεταλυκειακά ινστιτούτα σε Δημόσια Σχολή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης από το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017⁴⁵.

Παράλληλα, στον θεσμό της μαθητείας επέρχεται μια σημαντική μεταρρύθμιση με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ. Το πρώτο βήμα ήταν η ανακατανομή της αρμοδιότητας για το - με την προηγούμενή του ονομασία - Σύστημα Μαθητείας από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Απρίλιος 2015)⁴⁶. Το ΥΠΠΚ ανέλαβε την υποβολή πρότασης για τη μεταρρύθμιση του συστήματος. Το ΥΠΠΚ πρότεινε τη Νέα Σύγχρονη Μαθητεία (η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών τον Αύγουστο του 2015), ένα πρόγραμμα που παρέχει την ευκαιρία σε νέους ηλικίας 14 έως 21 ετών οι οποίοι δεν έχουν αποφοιτήσει από την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να παρακολουθήσουν ένα από τα δύο προγράμματα επιπέδου μαθητείας (προπαρασκευαστικό ή κεντρικού κορμού). Το νέο πρόγραμμα βασίζεται στην πρακτική έννοια της «μάθησης μέσω της πράξης» και συνδυάζει την κατάρτιση εντός του σχολείου με την πρακτική κατάρτιση στις τοποθεσίες των επιχειρήσεων.

Επιπροσθέτως, μετά το ακαδημαϊκό έτος 2011-12, ιδρύθηκε μια νέα Εσπερινή Τεχνική Σχολή, η δεύτερη του είδους της, η οποία λειτουργεί σε αστική περιοχή (Λεμεσός). Οι Εσπερινές Τεχνικές Σχολές εποπτεύονται από το Τμήμα Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Εκπαίδευσης και προσφέρουν επαγγελματική εκπαίδευση δεύτερης ευκαιρίας σε ενήλικες.

Λόγω της ανάγκης για συστηματοποίηση της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Κύπρο, αναπτύχθηκε ένα νέο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, στο πλαίσιο

---

⁴⁴ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (χ.χ.). Στρατηγικός Σχεδιασμός Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.refernet.org.cy/images/media/assetfile/Στρατηγικός%20Σχεδιασμός%20ΔΜΤΕΕ.pdf>. [πρόσβαση στις 10/09/2016]

⁴⁵ Βλ. την αντίστοιχη ανακοίνωση του ΥΠΠΚ στη διεύθυνση: <http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp3995a> και την απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών στη διεύθυνση: [http://www.cm.gov.cy/cm/cm_2013/cm.nsf/159D94FC0D2F8E2BC2257FD9001ED233/\\$file/80.574.pdf](http://www.cm.gov.cy/cm/cm_2013/cm.nsf/159D94FC0D2F8E2BC2257FD9001ED233/$file/80.574.pdf) [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁴⁶ Βλ. την απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών στη διεύθυνση: [http://www.cm.gov.cy/cm/cm_2013/cm.nsf/F23CE47081E718D0C2257E66003EA33B/\\$file/78.658.pdf](http://www.cm.gov.cy/cm/cm_2013/cm.nsf/F23CE47081E718D0C2257E66003EA33B/$file/78.658.pdf). [πρόσβαση στις 08/09/2016]

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομόνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

της πρόσκλησης Erasmus Mundus του 2014⁴⁷. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα προσφέρεται από κοινού από το Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Κύπρου (ΑΠΚΥ) με τα Πανεπιστήμια της Γλασκόβης, της Μάλτας, του Ταλίν και του Τορόντο. Το πρόγραμμα προσφέρει την προώθηση εξειδικευμένων γνώσεων και την ανάπτυξη εμπειρογνομosύνης για εμπλεκόμενους φορείς, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και επαγγελματίες στον τομέα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης. Ταυτόχρονα, από το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015, το ΑΠΚΥ προσφέρει νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα στη «Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Διά βίου Μάθηση», το οποίο αναλύει τις πρακτικές ηλεκτρονικής μάθησης. Επιπλέον, δύο ιδιωτικά πανεπιστήμια προσφέρουν μεταπτυχιακά προγράμματα στην εκπαίδευση ενηλίκων. Το Πανεπιστήμιο Frederick προσφέρει μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας προσφέρει μεταπτυχιακό πρόγραμμα με φοίτηση εξ αποστάσεως στην Εκπαίδευση και Κατάρτιση από κοινού με το Πανεπιστήμιο της Πελοποννήσου.

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το Συμβούλιο Υπουργών ενέκρινε (τον Οκτώβριο του 2015)⁴⁸ την ίδρυση και λειτουργία του Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης. Ο Φορέας είναι αρμόδιος για την παρακολούθηση και διασφάλιση της ποιότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κύπρο. Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία σχετικά με την ποιότητα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο Φορέας φέρει τις εξής διευρυμένες αρμοδιότητες⁴⁹:

- Ιδρυματική, Τμηματική και Προγραμματική Αξιολόγηση και πιστοποίηση της ανώτερης εκπαίδευσης
- Έλεγχος της ποιότητας της ανώτερης εκπαίδευσης στη βάση των Ευρωπαϊκών Προτύπων
- Αξιολόγηση και πιστοποίηση της ποιότητας των διασυνοριακών μορφών εκπαίδευσης που προσφέρονται από τοπικά ιδρύματα σε χώρες μέλη της ΕΕ ή σε τρίτες χώρες
- Έλεγχος των προϋποθέσεων παροχής διασυνοριακής εκπαίδευσης από ιδρύματα του εξωτερικού στην Κύπρο
- Έλεγχος της δια-ιδρυματικής συνεργασίας των ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης
- Παροχή πληροφοριών για την Πιστοποίηση Ποιότητας της ανώτερης εκπαίδευσης

Οι πρόσφατες εξελίξεις - αλλαγές πολιτικών και μεταρρυθμίσεις - περιλαμβάνουν ορισμένα σημαντικά βήματα για την εναρμόνιση της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Κύπρο με τις προτεραιότητες της ΕΕ. Η σύσταση της Εθνικής Επιτροπής Διά βίου Μάθησης μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της διακυβέρνησης του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η πολυδιάσταση των συνεργαζόμενων στο πλαίσιο της Επιτροπής εταίρων αναμένεται να διασφαλίσει μεγαλύτερο επίπεδο συνοχής μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων και προγραμμάτων.

---

⁴⁷ Για πιο αναλυτική περιγραφή του προγράμματος και των στόχων του, βλ.: <http://www.ouc.ac.cy> [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁴⁸ Βλ. την απόφαση του Συμβουλίου Υπουργών στη διεύθυνση: [http://www.cm.gov.cy/cm/cm_2013/cm.nsf/3F13956A4F5BED56C2257EEE00418660/\\$file/79.682.pdf](http://www.cm.gov.cy/cm/cm_2013/cm.nsf/3F13956A4F5BED56C2257EEE00418660/$file/79.682.pdf) [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁴⁹ <http://www.dipae.ac.cy/index.php/en/dipae/foreas>

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Η έναρξη λειτουργίας της νέας Εσπερινής Τεχνικής Σχολής και το νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του ΑΠΚΥ παρέχουν καλύτερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες στον ενήλικο πληθυσμό και αυξάνουν την προσφορά παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων. Ειδικότερα η επέκταση των Εσπερινών Τεχνικών Σχολείων θεωρείται σημαντική πρόοδος, καθώς παρέχει εκπαίδευση δεύτερης ευκαιρίας σε ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων. Ταυτόχρονα, η αναβάθμιση των ΜΙΕΕΚ σε θεσμό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι ένα πολλά υποσχόμενο βήμα για την παροχή προγραμμάτων καλύτερης ποιότητας, σύμφωνα με τα πρότυπα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία έχει ορίσει ο νεοσύστατος Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης. Η ίδρυση του Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης σηματοδοτεί μια ακόμη σημαντική πρόοδο όσον αφορά τη διασφάλιση ποιότητας για τα παρεχόμενα προγράμματα.

Το σύστημα των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών που προσφέρει το ΑΠΚΥ αποτελεί ένα ακόμη βήμα προς την παροχή περισσότερο ευέλικτων ευκαιριών μάθησης για ενήλικες και την ενίσχυση της χρήσης ΤΠΕ μέσω της περαιτέρω ανάπτυξης των πρακτικών ηλεκτρονικής μάθησης. Αντιθέτως, δεν έχουν ακόμη ληφθεί μέτρα για την αντιμετώπιση της ανάγκης για ευέλικτα προγράμματα τα οποία να στοχεύουν ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων.

Πρόσφατα (τον Ιούνιο του 2016)⁵⁰, το ΥΠΠΚ προχώρησε στη σύσταση ειδικής επιτροπής για την αντιμετώπιση της ανάγκης για εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δεύτερης ευκαιρίας. Στην επιτροπή ανατέθηκαν τα καθήκοντα της αναβάθμισης των προγραμμάτων σπουδών, καθώς και του νομοθετικού και γενικού πλαισίου λειτουργίας των Εσπερινών Τεχνικών Σχολών και των Εσπερινών Γυμνασίων-Λυκείων, τα οποία παρέχουν γενική και τεχνική εκπαίδευση δεύτερης ευκαιρίας σε ενήλικες. Το έργο βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και το ανανεωμένο θεσμικό πλαίσιο αναμένεται να παραδοθεί το 2018.

Επιπλέον, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση των Νέων, το οποίο λειτουργεί μέσω των Εγγυήσεων για τη Νεολαία, θα καλύψει την περίοδο 2016-2017 με διάθεση 11,57 εκατομμυρίων ευρώ. Η δράση απευθύνεται σε νέους πτυχιούχους (δευτεροβάθμιας, μεταδευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) ηλικίας από 15 έως 24 ετών και περιλαμβάνει προγράμματα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας.

Όσον αφορά τη διαφάνεια των προσόντων και την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, υπάρχει ένα συνεχιζόμενο έργο για την εφαρμογή ενός Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (ΕΘΠΠ), το οποίο θα συνδέσει τα εθνικά επίπεδα προσόντων με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ) . Στόχος είναι η ανάπτυξη ενός ΕΘΠΠ χωρίς αποκλεισμούς, το οποίο θα συμπεριλαμβάνει και το υπάρχον σύστημα επαγγελματικών προσόντων που έχει θεσπίσει η ΑνΑΔ. Η ΑνΑΔ έχει αναπτύξει 72 πρότυπα επαγγελματικών προσόντων και αναμένεται να αναπτυχθούν σε διάφορους τομείς άλλα 80 κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020⁵¹.

---

⁵⁰ Βλ. την αντίστοιχη ανακοίνωση του ΥΠΠΚ στη διεύθυνση: <http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp3995a>

⁵¹ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ.: Πηγή: http://www.hrdauth.org.cy/easyconsole.cfm/page/project/p_id/82/pc_id/17154 [πρόσβαση στις 08/08/2016]

3.2.2. *Κύριες νομοθετικές πράξεις οι οποίες διέπουν την παροχή εκπαίδευσης ενηλίκων*

Το νομοθετικό πλαίσιο το οποίο καλύπτει την Εκπαίδευση Ενηλίκων προέρχεται από το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας του 1960 και όλους τους τροποποιητικούς νόμους⁵². Πολλές επίσημες πράξεις, νόμοι και κανονισμοί σχετικά με την Εκπαίδευση Ενηλίκων είναι διασκορπισμένοι σε πολλά νομοθετικά κείμενα, τα οποία συχνά αφορούν άλλα επίπεδα εκπαίδευσης, δηλαδή, Πρωτοβάθμια (αρμόδια για τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων), Δευτεροβάθμια (αρμόδια για τα Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια) ή Τεχνική (αρμόδια για τις Εσπερινές Τεχνικές Σχολές). Οι κυριότερες αποφάσεις όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις πολιτικής και τις εξελίξεις λαμβάνονται από το Συμβούλιο Υπουργών, το οποίο αποτελεί το αρμόδιο όργανο για το συντονισμό και την εποπτεία όλων των δημόσιων υπηρεσιών⁵³, καθώς και από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Κατά συνέπεια, αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει κάποιο μοναδικό διακριτό νομοθετικό πλαίσιο το οποίο να διέπει την Εκπαίδευση Ενηλίκων⁵⁴, γεγονός το οποίο παρεμποδίζει προφανώς τις προσπάθειες για την εφαρμογή ενός συνολικού πλαισίου πολιτικής για την εκπαίδευση ενηλίκων.

Το πλέον στέρεο πλαίσιο για την εκπαίδευση ενηλίκων στην παρούσα φάση είναι αυτό που παρέχεται από την Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014 - 2020. Η στρατηγική έχει θέσει τις βασικές προτεραιότητες (βλ. 3.1.2.) και λειτουργεί ως κατευθυντήρια γραμμή για μελλοντικές δραστηριότητες.

3.3. Εθνικοί ποσοτικοί στόχοι πολιτικής

Στον πίνακα 3.1 περιγράφονται οι βασικοί εθνικοί στόχοι που έχουν τεθεί για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020, η οποία αποτελεί το βασικό έγγραφο και το θεμέλιο των πολιτικών που αφορούν την εκπαίδευση ενηλίκων στην Κύπρο⁵⁵.

---

⁵² Η νομοθεσία που καλύπτει την εκπαίδευση ενηλίκων στην Κύπρο βρίσκεται συγκεντρωμένη σε δύο εκθέσεις: 1) Country Report on the Action Plan on Adult Learning: Cyprus (2011), GHK, Research voor Beleid. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://adultlearning-budapest2011.teamwork.fr/docs/Country_Report-CY_final.pdf. [πρόσβαση στις 10/08/2016]

2) Gravani, M. & Ioannidou, A., (2014). Adult and Continuing Education in Cyprus, Bielefeld. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.die-bonn.de/doks/2014-zypern-01.pdf>. [πρόσβαση στις 10/08/2016]

⁵³ Βλ.: http://www.cm.gov.cy/cm/cm_2013/cm.nsf/page31_en/page31_en?OpenDocument [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁵⁴ Βλ.: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Adult_Education_and_Training [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁵⁵ Πηγή: Εθνική στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020 Διαθέσιμη στη διεύθυνση: [http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/\\$file/National%20%20Lifelong%20Learning%20Strategy%20in%20English%20\(Summary\).pdf](http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/$file/National%20%20Lifelong%20Learning%20Strategy%20in%20English%20(Summary).pdf) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Πίνακας 3.1 Στόχοι που συνδέονται με την Εκπαίδευση Ενηλίκων σε ευρύτερες οικονομικές πολιτικές / στρατηγικές ΔΒΜ / πλαίσιο ή εκτελεστική πράξη

Γενικές πληροφορίες		Πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου		
Στόχος (ποσοτικός στόχος και επιδιωκόμενη ημερομηνία επίτευξης)	Ημερομηνία έγκρισης (π.χ., 31/03/2018)	Αρχική τιμή (κατά την ημερομηνία έγκρισης)	Τρέχουσα τιμή	Περίληψη της προόδου σε σχέση με τον στόχο
Μείωση του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο σε 10% έως το 2020	2014	9,1% το 2013	7,7% (2016)	Η Κύπρος έχει σημειώσει αξιοσημείωτη πρόοδο στην καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Προς το παρόν, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο είναι πολύ χαμηλότερο από τον στόχο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και τον εθνικό στόχο που έχει οριστεί στο 10%, αρκετά υψηλότερος από το αξιοσημείωτο 5,2% του 2015. Παρά την πρόοδο σε αυτόν τον τομέα, η Κύπρος δεν επέλεξε να θέσει έναν πιο απαιτητικό στόχο κάτω από τον στόχο του 10% της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
Αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση σε 12% έως το 2020	2014	7,2% το 2013	6,9% (2016)	Η αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων σε προγράμματα ΔΒΜ είναι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κύπρος. Παρά το γεγονός ότι η Εθνική Στρατηγική για την ΔΒΜ εφαρμόζεται εδώ και 4 χρόνια, το ποσοστό συμμετοχής

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

				μειώθηκε στο 6,9% και εξακολουθεί να βρίσκεται πίσω από τον εθνικό στόχο του 12% και τον στόχο του 15% της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
Διατήρηση του ποσοστού των ενηλίκων (ηλικίας 30-34 ετών) κατόχων τίτλου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης άνω του 46%	2014	47,8% το 2013	53,4% (2016)	Με την πάροδο του χρόνου, η Κύπρος έχει επιδείξει υψηλό ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο ξεπέρασε τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ για το 2020 ο οποίος είχε οριστεί στο 40% και υπερβαίνει κατά πολύ τον εθνικό στόχο του 46%. Σύμφωνα με τον στόχο της αύξησης της συμμετοχής στην ΕΕΚ, η Κύπρος έχει αναπτύξει κατευθύνσεις για την ΕΕΚ στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Προς το παρόν, υπάρχουν τέσσερα δημόσια κολέγια που προσφέρουν εκπαίδευση ΕΕΚ: το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο, το Δασικό Κολέγιο, το Κολέγιο Ξεναγών και η Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου. Επιπλέον, υπάρχουν πολλά ιδιωτικά ιδρύματα τα οποία προσφέρουν μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων ΕΕΚ σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, από το 2016-17 τα ΜΙΕΕΚ λειτουργούν ως Δημόσιες Σχολές Τριτοβάθμιας

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομόνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

				Εκπαίδευσης παρέχοντας την ευκαιρία στους αποφοίτους να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους σε άλλα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα.
Μείωση του ποσοστού του πληθυσμού με χαμηλές βασικές δεξιότητες. Κανένας ορισθείς στόχος.	2014	21,5% το 2013	20,4% (2016)	Η έρευνα ΡΙΑAC αποκάλυψε ότι σημαντικό ποσοστό του ενήλικου πληθυσμού στην Κύπρο χαρακτηρίζεται από χαμηλό επίπεδο βασικών δεξιοτήτων. Παρόλο που το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων είναι μειούμενο και προς το παρόν βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, η υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής αναμένεται να επιφέρει περαιτέρω μείωση αυτού του ποσοστού.

3.4. Διασφάλιση ποιότητας

Δεν υπάρχει συνεκτική εθνική πολιτική σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας στην παροχή εκπαίδευσης ενηλίκων. Συνεπώς, στα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης παρατηρούμε πολλούς διαφορετικούς αρμόδιους φορείς και διάφορες πολιτικές. Όπως συζητήθηκε προηγουμένως, βασικός φορέας παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης ενηλίκων στην Κύπρο είναι το κράτος. Κατά συνέπεια, τα ζητήματα που αφορούν τη διασφάλιση ποιότητας αποτελούν αρμοδιότητα του κράτους και των αντίστοιχων Υπουργείων βάσει των οποίων λειτουργούν οι διάφοροι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων. Επομένως, η αξιολόγηση της εκπαίδευσης ενηλίκων εμπίπτει στην αρμοδιότητα φορέων των άλλων επιπέδων εκπαίδευσης (δηλαδή, της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τεχνικής).

Γενική εκπαίδευση ενηλίκων

Στο επίπεδο της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, το ΥΠΠΚ και το Τμήμα Γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι αρμόδια για την επιθεώρηση των Εσπερινών Γυμνασίων-Λυκείων και των Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης. Τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων εποπτεύονται από το Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Όσον αφορά την ΕΕΚ, το ΥΠΠΚ και ιδιαίτερα το Τμήμα Δευτεροβάθμιας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης είναι υπεύθυνα για την επιθεώρηση των Εσπερινών Τεχνικών Σχολών, των απογευματινών και των εσπερινών μαθημάτων, των Μεταλυκειακών Ινστιτούτων ΕΕΚ και του Νέου Συστήματος Μαθητείας (από κοινού με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης).

Το βασικό εργαλείο που χρησιμοποιεί το ΥΠΠΚ για τη διασφάλιση της ποιότητας είναι η αξιολόγηση της απόδοσης των εκπαιδευτικών μέσω επιθεώρησης, η οποία πραγματοποιείται από αξιωματούχους του Υπουργείου (επιθεωρητές). Σύμφωνα με την έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας⁵⁶, μια σημαντική ανεπάρκεια του υφιστάμενου μηχανισμού προέρχεται από το γεγονός ότι το υφιστάμενο σύστημα αξιολόγησης στοχεύει πρωτίστως σε μεμονωμένους εκπαιδευτικούς και όχι στην εκπαιδευτική μονάδα στο σύνολό της.

Το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ)⁵⁷ είναι ένας ακόμη φορέας ο οποίος είναι αρμόδιος για την εκπαιδευτική έρευνα και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των μεταρρυθμίσεων, προκειμένου για την παρακολούθηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητάς τους. Το ΚΕΕΑ λειτουργεί στο πλαίσιο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου (ΠΙΚ)⁵⁸ και εποπτεύεται από το ΥΠΠΚ και, ως εκ τούτου, οι αξιολογήσεις του θεωρούνται εσωτερικές. Το ΚΕΕΑ έχει επιφορτιστεί από το ΥΠΠΚ με το καθήκον της διεξαγωγής έρευνας και της αξιολόγησης εκπαιδευτικών παροχών ή συγκεκριμένων παρεμβάσεων και μεταρρυθμίσεων. Όσον αφορά την εκπαίδευση ενηλίκων, το ΚΕΕΑ υπήρξε η Εθνική Υπηρεσία που πραγματοποίησε την έρευνα ΡΙΑΑC, την πρόσφατη (το 2016) αξιολόγηση των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας (Εσπερινών Γυμνασίων-Λυκείων και Εσπερινών Τεχνικών Σχολών) καθώς και την αξιολόγηση του Ανοιχτού Σχολείου (το 2015)⁵⁹.

Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Η ΑνΑΔ έχει αναπτύξει έναν σημαντικό μηχανισμό διασφάλισης της ποιότητας στο επίπεδο της ΕΕΚ μέσω της ανάπτυξης ενός Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων βάσει ικανοτήτων. Το Σύστημα παρέχει την αξιολόγηση και πιστοποίηση της ικανότητας ενός ατόμου να εκτελεί μια συγκεκριμένη εργασία με βάση τα Πρότυπα Επαγγελματικών Προσόντων⁶⁰. Επιπλέον, το Σύστημα αξιολογεί την ποιότητα των ιδρυμάτων και των υποδομών επαγγελματικής κατάρτισης ώστε να διασφαλίζει ότι αυτά είναι επιλέξιμα για πιστοποίηση.

Σε μια προσπάθεια να βελτιωθεί η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, η ΑνΑΔ συνέδεσε την πολιτική επιδοτήσεων με τη διασφάλιση ποιότητας του

---

⁵⁶ Παγκόσμια Τράπεζα, (2014). Ανάλυση της Λειτουργίας και της Δομής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: HYPERLINK "http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp156" <http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp156>. (σελ. 25) [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁵⁷ Βλ: http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=606&Itemid=343&lang=en [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁵⁸ http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=329&Itemid=161&lang=en [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁵⁹ http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=443&Itemid=167&lang=en

⁶⁰ http://www.hrdauth.org.cy/easyconsole.cfm/page/project/p_id/82/pc_id/17154

σχετικού προγράμματος κατάρτισης. Το Σύστημα Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Συντελεστών Παροχής Κατάρτισης στοχεύει στην αξιολόγηση και πιστοποίηση των επιλέξιμων κατάρτισης ή εγκαταστάσεων υποδομών για την υλοποίηση της κατάρτισης. Το Σύστημα αναπτύχθηκε με βάση το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τη Διασφάλιση Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση⁶¹.

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδρύθηκε ο Φορέας Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης⁶², ένας νεοσύστατος δημόσιος φορέας, αρμόδιος για τη διασφάλιση της ποιότητας των προγραμμάτων ανώτερης εκπαίδευσης. Ο Φορέας λειτουργεί στη βάση των «Περί της Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης και της Ίδρυσης και Λειτουργίας Φορέα για Συναφή Θέματα Νόμων του 2015 και 2016»⁶³, οι οποίοι παρέχουν το νομοθετικό πλαίσιο για τη διασφάλιση ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο. Παράλληλα, το Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥΣΑΤΣ) αποτελεί την αρμόδια αρχή για την αναγνώριση τίτλων σπουδών ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης⁶⁴

3.5. Μελλοντικές εξελίξεις πολιτικής

Παρά το γεγονός ότι η Κύπρος έχει ξεπεράσει την οξεία ύφεση που αντιμετώπιζε κατά την περίοδο 2012-2015, παραμένουν προκλήσεις τις οποίες πρέπει να αντιμετωπίσει: το υψηλό ποσοστό ανεργίας, η αναντιστοιχία δεξιοτήτων λόγω της συχνότητας της υπερεκπαίδευσης και το χαμηλό επίπεδο βασικών δεξιοτήτων του ενήλικου πληθυσμού. Ως εκ τούτου, προτεραιότητα των μελλοντικών πολιτικών αποτελεί η ΕΕΚ ως μέσο για τη βελτίωση του επιπέδου απασχόλησης και την ανάπτυξη της οικονομίας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΠΜ, βασική προτεραιότητα αποτελεί η βελτίωση των δεξιοτήτων. Το στρατηγικό σχέδιο περιλαμβάνει τη μεταρρύθμιση και την αναβάθμιση των δύο Εσπερινών Τεχνικών Σχολών, των απογευματινών και βραδινών μαθημάτων στις Τεχνικές Σχολές, και την περαιτέρω ανάπτυξη των Μεταλυκειακών Ινστιτούτων ΕΕΚ. Υπάρχει επίσης μια πρόβλεψη για την επέκταση των συμβουλευτικών υπηρεσιών που προσφέρονται σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προκειμένου να προσεγγιστούν οι νέοι που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ). Επιπλέον, μακροπρόθεσμος στόχος της Εθνικής Στρατηγικής για τη Διά Βίου Μάθησης 2014-2020⁶⁵

⁶¹ EQAVET, (2016). Report of Cyprus – 2016. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://www.eqavet.eu/Libraries/Website_Update_2016_Reports/2_CY_final_Template_for_updating_info_on_the_EQAVET_website.sflb.ashx [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

⁶² <http://www.dipae.ac.cy/index.php/en/>

⁶³ Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας, (2016). Διασφάλιση και Πιστοποίηση της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης και της Ίδρυσης και Λειτουργίας Φορέα για Συναφή Θέματα Νόμοι του 2015 και 2016 (αγγλική μετάφραση) Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://www.dipae.ac.cy/archeia/nomothesia/nomothesia_2015_agency_quality_assurance_en.pdf [πρόσβαση στις 30/09/2017]

⁶⁴ <http://www.kysats.ac.cy/index.php/en/>

⁶⁵ ΓΔ ΕΠΣΑ, (χ.χ). Εθνική Στρατηγική Διά Βίου Μάθησης 2014-2020. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

[http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/\\$file/National%20Life%20Learning%20Strategy%20in%20Greek.pdf](http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/$file/National%20Life%20Learning%20Strategy%20in%20Greek.pdf) [πρόσβαση στις 08/08/2016]

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομόνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

είναι η υλοποίηση των κοινών ευρωπαϊκών στόχων στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Όσον αφορά την προσφορά ευκαιριών ΕΕΚ δεύτερης ευκαιρίας σε ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων (ISCED 0-2), το Στρατηγικό Σχέδιο για την ΕΕΚ περιλαμβάνει πρόβλεψη για την επέκταση της λειτουργίας των Εσπερινών Τεχνικών Σχολών, οι οποίες λειτουργούν επί του παρόντος μόνο σε δύο πόλεις.

Επιπλέον, το Τμήμα Δευτεροβάθμιας ΕΕΚ, στο πλαίσιο επιτροπής εμπειρογνομόνων⁶⁶, εργάζεται για τη δημιουργία και την εφαρμογή μονάδων ECVET (Ευρωπαϊκού Συστήματος Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση). Η πρόταση έχει υποβληθεί στην ΕΕ και αναμένεται η έγκρισή της.⁶⁷

Επί του παρόντος, η ΑνΑΔ πραγματοποιεί δημόσια διαβούλευση για την επέκταση του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων. Η Αρχή σχεδιάζει να προσθέσει 80 ακόμη Επαγγελματικά Συστήματα Προσόντων σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Όσον αφορά τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων, συγκροτήθηκε επιτροπή εμπειρογνομόνων προκειμένου για την πρόταση κατάλληλων μέτρων μεταρρύθμισης για τον εκσυγχρονισμό των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας (Εσπερινών Γυμνασίων-Λυκείων). Η μεταρρύθμιση βρίσκεται ακόμη στο στάδιο των διαπραγματεύσεων με διάφορα τμήματα και ενδιαφερόμενους φορείς.

Ταυτόχρονα, συστήθηκε διυπηρεσιακή επιτροπή για την ανάπτυξη μηχανισμών για την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης έως το 2018. Η επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης και του Ιδρύματος για τη Διαχείριση του Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης, του Επιτρόπου Εθελοντισμού και του Επιτρόπου ΜΚΟ⁶⁸. Το ΥΠΠΚ υπέβαλε πρόταση χρηματοδότησης στο ΕΚΤ, η οποία έχει εγκριθεί για το ποσό των 1.517.000 ευρώ. Τα κεφάλαια θα χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη και εφαρμογή μηχανισμού για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης⁶⁹.

---

⁶⁶ Βλ.: <http://www.erasmusplus.cy/uploadfiles/ecvet/experts.html> [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁶⁷ Βλ.: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Validation_of_Non-formal_and_Informal_Learning [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁶⁸ Βλ.: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Validation_of_Non-formal_and_Informal_Learning [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁶⁹ Βλ.: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Cedefop, ICF International (2014). European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014: country report Cyprus. . [πρόσβαση στις 10/09/2016]

4. ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

4.1.Συνολικό ποσό επένδυσης στην εκπαίδευση ενηλίκων και μεταβολή με την πάροδο του χρόνου

Τα προηγούμενα χρόνια η Κύπρος σημείωσε υψηλό επίπεδο κυβερνητικών δαπανών για την εκπαίδευση. Τα τελευταία χρόνια το ποσοστό των δαπανών για την εκπαίδευση μειώθηκε από 6,5% του ΑΕΠ το 2013 σε 5,8% το 2014. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το συνολικό ποσό επένδυσης στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ωστόσο, σχετική εικόνα παρέχεται από την ετήσια έκθεση «Στατιστικές της Εκπαίδευσης». Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία, το 2010-11 οι τρέχουσες δαπάνες σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων (Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια, Εσπερινές Τεχνικές Σχολές και μη τυπική εκπαίδευση) αποτελούσε μόνο το 1,38% του συνόλου των δαπανών για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης⁷⁰. Για το έτος 2014-15⁷¹, οι δαπάνες αυξήθηκαν στο ποσοστό 2,01% επί του συνόλου των δαπανών, παρουσιάζοντας ελαφρά αύξηση των χρημάτων που επενδύθηκαν στην εκπαίδευση ενηλίκων - πιθανώς λόγω της συμπερίληψης επενδύσεων στα ΜΙΕΕΚ.

Πηγή πληροφοριών σχετικά με τις επενδύσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί η ΑνΑΔ. Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατως εκδοθείσα έκθεση⁷², οι χορηγίες της ΑνΑΔ σε επιχειρήσεις για την κατάρτιση των εργαζομένων τους παρουσίασαν κατά το 2015 αύξηση 2,5% σε σύγκριση με το 2014 και έφτασαν στα 22,8 εκατ. ευρώ. Το ποσό αυτό είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με τα ποσά των ετών πριν από την κρίση, καθώς το 2010 το ποσό της ίδιας χορηγίας ανήλθε στα 26,4 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, οι εισπράξεις της ΑνΑΔ το 2015 από το Ταμείο Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού [ΤΑΑΔ] (εισφορά την οποία καταβάλλουν όλες οι εταιρείες του ιδιωτικού τομέα και οι ημικρατικοί οργανισμοί) ανήλθαν στο ποσό των 11,8 εκατ. ευρώ, ελαφρώς χαμηλότερες από το ποσό των 12,3 εκατ. ευρώ του 2010. Συνεπώς, ο δείκτης ποσοστού κάλυψης χορηγιών της ΑνΑΔ στις εισπράξεις του ΤΑΑΔ σημείωσε σημαντική αύξηση και έφτασε στο 51,7% σε σύγκριση με 46,8% το 2014.

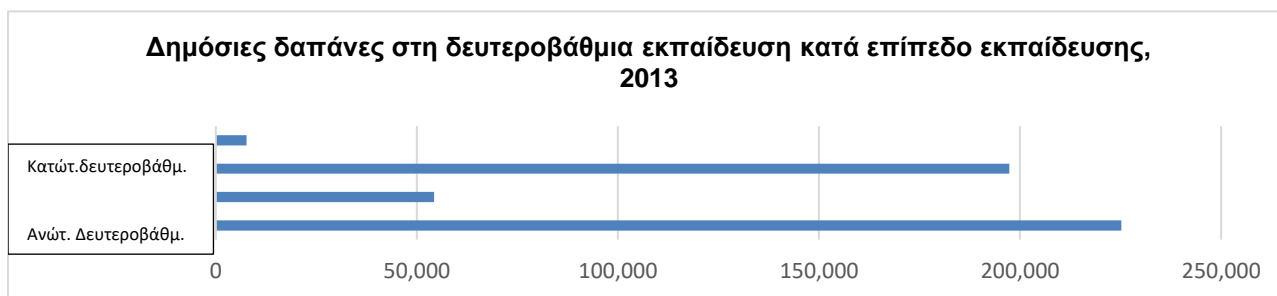
---

⁷⁰ Στατιστική Υπηρεσία, (2011). Στατιστικές της εκπαίδευσης 2010-2011. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/AC480B06DE4C29E5C2257D54002D9A0A/\\$file/EDUCATIO N-1011-281212.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/AC480B06DE4C29E5C2257D54002D9A0A/$file/EDUCATIO N-1011-281212.pdf?OpenElement) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

⁷¹ Στατιστική Υπηρεσία, (2015). Στατιστικές της εκπαίδευσης 2014-2015. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/204AA86C4060D499C22577E4002CA3E3/\\$file/EDUCATIO N-14_15-300817.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/204AA86C4060D499C22577E4002CA3E3/$file/EDUCATIO N-14_15-300817.pdf?OpenElement) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

⁷² ΑνΑΔ, (2015). Δείκτες συμμετοχής σε δραστηριότητες της ΑνΑΔ 2009-2015. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/%CE%A3%CF%8D%CE%BD%CE%BF%CF%88%CE%B7% 20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%9C%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%820005.pdf> [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

4.2. Δημόσια εθνική επένδυση

Βασική πηγή χρηματοδότησης των επενδύσεων στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι το κράτος, καθώς οι περισσότερες δομές και παροχές υπηρεσιών εκπαίδευσης ενηλίκων είναι δημόσιες. Η Κύπρος σημειώνει μία από τις υψηλότερες δαπάνες στην εκπαίδευση μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Τα τελευταία στατιστικά στοιχεία που παρείχε η Eurostat⁷³ δείχνουν ότι ποσοστό 5,8% του εθνικού ΑΕΠ επενδύεται στην εκπαίδευση. Δυστυχώς, στην παρούσα φάση δεν υπάρχει σαφής εικόνα του ακριβούς επιπέδου των επενδύσεων που απορροφούν οι παροχές υπηρεσιών εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς η χρηματοδότηση διοχετεύεται στα ιδρύματα μέσω των διοικητικών δομών άλλων επιπέδων εκπαίδευσης (δηλαδή της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τεχνικής).

Πηγή: ΚΥΣΤΑΤ, Επενδύσεις στην εκπαίδευση - Έτος 2013

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, για το έτος 2014-15 οι δαπάνες που επενδύθηκαν σε κρατικές ενισχύσεις για την εκπαίδευση ενηλίκων αποτελούσαν περίπου το 2,01% του συνόλου των δαπανών για την εκπαίδευση.

Μια ακόμα πηγή χρηματοδότησης για πρωτοβουλίες μάθησης και κατάρτισης ενηλίκων αποτελεί ο οργανισμός δημοσίου δικαίου της ΑνΑΔ. Η ΑνΑΔ χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού [ΤΑΑΔ] (κάθε εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει στο ταμείο τέλος το οποίο δεν υπερβαίνει το 1% επί του κυπριακού μισθού). Για το 2016, το ΤΑΑΔ αναμένεται να αποφέρει έσοδα περίπου 22.458.000 ευρώ⁷⁴. Παράλληλα με το ΤΑΑΔ, η Αρχή υλοποιεί προγράμματα κατάρτισης και άλλα προγράμματα με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Σύμφωνα με το CEDEFOP⁷⁵, η ΑνΑΔ διαθέτει πόρους για την κατάρτιση, για τη δημιουργία φορολογικών κινήτρων για εταιρείες, για την παροχή επιχορηγήσεων σε εταιρείες και για τη χρηματοδότηση αδειών για σκοπούς κατάρτισης σε μέλη ομάδων δικαιούχων. Για το έτος 2016, η Αρχή αναμένεται να

⁷³ Eurostat (Μάρτιος 2016). Government expenditure on education - 2014. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_on_education [πρόσβαση στις 05/10/2016]

⁷⁴ ΑνΑΔ, (2016). Στόχοι ΑνΑΔ (2016). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/Στόχοι%20ΑνΑΔ%202016.pdf>. [πρόσβαση στις 05/09/2016]

⁷⁵ Βλ.: <http://www.cedefop.europa.eu/FinancingAdultLearning/> [πρόσβαση στις 08/09/2016]

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

απορροφήσει συνολικά 10.516.900 ευρώ για έργα που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του ΕΚΤ⁷⁶.

Ταυτόχρονα, η ΑνΑΔ φέρει τη βασική ευθύνη για τη δημιουργία και την υλοποίηση του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΕΠ). Βασικός στόχος του έργου ΣΕΠ είναι η προώθηση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της επικύρωσης των τυπικών και μη τυπικών προσόντων. Η προκαταρκτική φάση του έργου χρηματοδοτήθηκε από εθνικές πηγές. Κατά την περίοδο 2007-2013, η υλοποίηση του ΣΕΠ συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΚΤ. Η ΑνΑΔ αναμένεται να εμπλουτίσει το ΣΕΠ με ακόμη περισσότερα πρότυπα επαγγελματικών προσόντων και το ΕΚΤ αναμένεται να προσφέρει περαιτέρω χρηματοδότηση κατά την περίοδο 2014-2020⁷⁷.

Πίνακας 4.1 Κατανομή των δημόσιων εθνικών επενδύσεων

Τίτλος πηγής δημόσιας εθνικής επένδυσης	Πηγή χρηματοδότησης	Ποσό χρηματοδότησης	Επιδιωκόμενος αριθμός συμμετεχόντων	Επιδιωκόμενο επίπεδο παροχής	Ημερομηνία έναρξης/λήξης
Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων	δημόσια	1.950.000€	24.000	μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων	2014-2015
Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια και Εσπερινές Τεχνικές Σχολές	δημόσια	64.115€	500	δεύτερης ευκαιρίας γενικής εκπαίδευσης και ΕΕΚ	2014-2015
Μετα-δευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια και μη τυπική εκπαίδευση	δημόσια	18,512€	Μ/Δ	μετα-δευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια και μη τυπική εκπαίδευση	2014-2015
Εκπαιδευτικές δραστηριότητες της ΑνΑΔ	ΑνΑΔ	18.408.603€	51.302	επαγγελματική κατάρτιση	2015

⁷⁶ Στόχοι ΑνΑΔ (2016). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/Στόχοι%20ΑνΑΔ%202016.pdf>. [πρόσβαση στις 05/09/2016]

⁷⁷ Βλ.: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Cedefop, ICF International (2014). *European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014: country report Cyprus*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2014/87082_CY.pdf [πρόσβαση στις 16/08/2016]

4.3. Στήριξη της ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων (κυρίως μέσω του ΕΚΤ)

4.3.1. Προγραμματισμένη στήριξη μέσω των διαρθρωτικών ταμείων ως μέρος του δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020

Η χρηματοδότηση μέσω του ΕΚΤ διατίθεται στην Κύπρο μέσω του προγράμματος του ΕΚΤ «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020», το οποίο βρίσκεται υπό τη διαχείριση της ΓΔ ΕΠΣΑ. Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- Βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης, ιδίως των μειονεκτούντων πληθυσμών (53% της χρηματοδότησης).
- Καταπολέμηση της φτώχειας και ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης με έμφαση στις μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες (20% της χρηματοδότησης).
- Βελτίωση του συστήματος ΕΕΚ (20% της χρηματοδότησης).
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης (4% της χρηματοδότησης).

Το κόστος του επιχειρησιακού προγράμματος ανέρχεται στα 163 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 140 εκατ. ευρώ χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ. Από το ποσό των 140 εκατ. ευρώ, τα 11,5 εκατ. ευρώ προέρχονται από την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων⁷⁸. Οι παρακάτω δράσεις συνδέονται με την εκπαίδευση ενηλίκων⁷⁹:

- Επέκταση και λειτουργία συστήματος επαγγελματικών προσόντων (ΣΕΠ) - Το πρόγραμμα υλοποιείται από την ΑνΑΔ
- Βελτίωση της ποιότητας, της ελκυστικότητας και της αποτελεσματικότητας της ΕΕΚ (7.250.000 ευρώ). Στο πλαίσιο της εν λόγω προτεραιότητας, οι ακόλουθες δράσεις, που καλύπτουν τις ανάγκες μάθησης ενηλίκων, συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ⁸⁰:
- Εσπερινές Τεχνικές Σχολές (ΕΕΚ δεύτερης ευκαιρίας): επέκταση και δημιουργία περισσότερο ευέλικτων προγραμμάτων για την κάλυψη των αναγκών του ενήλικου πληθυσμού
- ΜΙΕΕΚ: επέκταση και εξίσωση με το επίπεδο 5 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (ΕΠΠ)
- Νέα Σύγχρονη Μαθητεία: επέκταση (6.000.000 ευρώ)
- Ανάπτυξη και εφαρμογή της επικύρωσης της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης.

---

⁷⁸ <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=en&pay=CY>

⁷⁹ ΓΔ ΕΠΣΑ (χ.χ) Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης (2015). Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

http://www.structuralfunds.org.cy/uploadfiles/Apasxolisi_AnthropinoiPoroi/EKTHESI_AKSIOLOGISIS_PAN_final_NEW.pdf. [πρόσβαση στις 06/10/2016]

⁸⁰ Στρατηγικός σχεδιασμός για την ΕΕΚ (ΥΠΠΚ). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.moec.gov.cy [πρόσβαση στις 05/09/2016]

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)⁸¹, η τελευταία έκθεση (του Σεπτεμβρίου του 2016) αναφέρει ότι από τα 89 εκατομμύρια ευρώ που καταβλήθηκαν στην Κύπρο για την αστική ανάπτυξη και τις κοινωνικές υποδομές, μόνο το 2% πήγε για επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές, κτίρια και εξοπλισμό ειδικά προσανατολισμένα στην εκπαίδευση. Δεν γίνεται καμία ειδική αναφορά στην εκπαίδευση ενηλίκων.

4.3.2. Στήριξη της ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων (κυρίως μέσω του ΕΚΤ), παρασχεθείσα ως μέρος του δημοσιονομικού πλαισίου 2007-2013

Το ΕΚΤ υπήρξε σημαντικός εταίρος για τη συγχρηματοδότηση των προηγούμενων μεταρρυθμίσεων στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Κατά την περίοδο 2007-2013, το ΕΚΤ υπήρξε βασικός εταίρος του προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή» για την περίοδο 2007-2013, το κόστος του οποίου ανήλθε σε 140,9 εκατ. ευρώ εκ των οποίων τα 119,8 εκατ. ευρώ αποτελούσαν χρηματοδότηση από το ΕΚΤ (85%).⁸² Για την περίοδο 2007-2013, το ΕΚΤ συμμετείχε στη χρηματοδότηση των παρακάτω έργων:

- Σχέδιο για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανέργων
- Σχέδιο για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανενεργών γυναικών
- Σχέδιο για την τοποθέτηση ανέργων νέων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας σε επιχειρήσεις / οργανισμούς
- Το σχέδιο της Νέας Σύγχρονης Μαθητείας
- Μαθήματα για ανέργους στις ξένες γλώσσες (δηλαδή στα Αγγλικά) και στη χρήση των ΤΠΕ
- Το Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων.

Επιπλέον, για την κάλυψη των λειτουργικών τους αναγκών κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι δημόσιες δομές παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων απορρόφησαν εθνικά κονδύλια (όπως φαίνεται στην ενότητα 5.1).

4.4. Αποτελεσματικότητα των επενδύσεων

Η περίοδος προγραμματισμού 2007-2013 συνέπεσε με την έναρξη της ύφεσης σε παγκόσμιο και τοπικό επίπεδο. Υπό αυτές τις συνθήκες, κατά τη φάση υλοποίησης το σχέδιο λειτουργίας υπέστη δύο τροποποιήσεις, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις νεοεμφανιζόμενες ανάγκες. Σύμφωνα με την τελική έκθεση που εκπόνησε η ΓΔ ΕΠΣΑ⁸³, οι δραστηριότητες του άξονα «Πρωώθηση της διά βίου μάθησης μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων

---

⁸¹ΕΕπ (Σεπ 2016). Synthesis report-Ex post evaluation of Cohesion Policy programmes 2007-2013, focusing on the European Regional Development Fund (ERDF) and the Cohesion Fund (CF) Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp1_cy_report_en.pdf [πρόσβαση στις 20/08/2016]

⁸² ΓΔ ΕΠΣΑ, (2017). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο Και Κοινωνική Συνοχή» 2007-2013 - Τελική Έκθεση Υλοποίησης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.structuralfunds.org.cy/uploadfiles/FINAL%20REPORT%20ESF%20290317.pdf> [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

⁸³ στο ίδιο.

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

εκπαίδευσης και κατάρτισης» κατά την περίοδο 2007-2015 απέδωσαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

- Σχετικά ικανοποιητική πρόοδος στην υλοποίηση του συστήματος Νέας Σύγχρονης Μαθητείας. Ο αρχικός στόχος των 200 μαθητών επιτεύχθηκε μερικώς, με 175 μαθητές το 2015
- Ικανοποιητική πρόοδος στην υλοποίηση του έργου «Ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης». Όσον αφορά τη συμμετοχή, ο αρχικός στόχος ήταν 4.000 συμμετέχοντες και οι συμμετέχοντες το 2015 ήταν 4.161
- Επιτυχής ανάπτυξη δύο δομών ΕΕΚ: της Εσπερινής Τεχνικής Σχολής Λεμεσού και των μετα-δευτεροβάθμιων ινστιτούτων ΕΕΚ. Ο αρχικός στόχος συμμετοχής είχε οριστεί σε 680 σπουδαστές, και το 2015 οι σπουδαστές ήταν 734
- Σχετικά ικανοποιητική πρόοδος υλοποίησης του έργου «Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων» μέσω της ανάπτυξης 67 προτύπων έως το 2015 έναντι των 70 που ήταν ο αρχικός στόχος.
- Επιτυχής υλοποίηση έξι ετησίων προγραμμάτων του έργου «Προϋπηρεσιακή κατάρτιση εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» με 1.981 συμμετέχοντες έως το 2013.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του στόχου «Αύξηση της συμμετοχής και της απασχολησιμότητας του γυναικείου εργατικού δυναμικού», συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης 2.279 γυναίκες, έναντι του αρχικού στόχου των 2.000 συμμετοχών. Επιπλέον, διάφορα άλλα έργα υλοποιήθηκαν υπό τον άξονα προτεραιότητας «Επέκταση της αγοράς εργασίας και κοινωνική συνοχή». Μέχρι το 2015, 28.000 άτομα, μεταξύ των οποίων συμμετέχοντες από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (γυναίκες, άνεργοι, νέοι άνεργοι, μετανάστες), συμμετείχαν σε διάφορα προγράμματα κατάρτισης.

Σύμφωνα με την τελική έκθεση του ΕΚΤ⁸⁴ για τα επιτεύγματα της περιόδου 2007-2013, ο αριθμός των συμμετεχόντων σε σειρά διαφορετικών παρεμβάσεων (δηλ. κατάρτιση για τους μισθωτούς και τους άνεργους, βασική εκπαίδευση ενηλίκων) αποκάλυψε ότι το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων οι οποίοι συμμετείχαν οι δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων παρέμεινε χαμηλό.

Παρά τη μερική ανάκαμψη της οικονομίας, οι βασικές προκλήσεις παραμένουν παρόμοιες. Κατά συνέπεια, οι τρέχουσες επενδύσεις εξυπηρετούν στόχους παρόμοιους με αυτούς της προηγούμενης περιόδου προγραμματισμού, εστιάζοντας κυρίως στη βελτίωση της απασχολησιμότητας των μειονεκτουσών ομάδων, στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και στη βελτίωση των παροχών ΕΕΚ.

---

⁸⁴ EC (2014), ESF Expert Evaluation Network -Final synthesis report: Main ESF achievements, 2007-2013. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=452&langId=en> [πρόσβαση στις 04/09/2016]

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στις παρακάτω υποενότητες αξιολογείται η υφιστάμενη πολιτική μέσω των έξι βασικών παραγόντων επιτυχίας για την αποτελεσματική πολιτική εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως αυτοί προσδιορίστηκαν σε πρόσφατη μελέτη.⁸⁵

5.1. Ανάπτυξη του ενδιαφέροντος των σπουδαστών για μάθηση

Σημαντική πρόκληση για την Κύπρο υπήρξε η αύξηση των επιπέδων συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων και η βελτίωση και ελκυστικότητα των προσφερόμενων προγραμμάτων. Παρά το γεγονός ότι βρίσκεται σε εξέλιξη μια σημαντική μεταρρύθμιση η οποία επικεντρώνεται κυρίως στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των νέων, η μεταρρύθμιση αυτή δεν συνοδεύεται από αντίστοιχες συμβουλευτικές παροχές. Υπάρχει έλλειψη στοχευμένης δράσης για την παροχή εξατομικευμένης καθοδήγησης σε κοινωνικές ομάδες οι οποίες χρειάζονται περισσότερη υποστήριξη αυτού του είδους, δηλαδή νέους και ηλικιωμένους άνεργους, ΕΑΕΚ και μειονεκτούντες σπουδαστές. Πραγματοποιήθηκαν ορισμένες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης σχετικά με την παροχή εκπαίδευσης ενηλίκων στο πλαίσιο του «Ανανεωμένου Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για την Εκπαίδευση των Ενηλίκων», οι οποίες ωστόσο υπήρξαν αποσπασματικές και χωρίς μακροπρόθεσμο αντίκτυπο.

Η πρόκληση είναι ακόμη μεγαλύτερη όσον αφορά τους δυσπρόσιτους πληθυσμούς, όπως εκείνους που δεν βρίσκονται στην εκπαίδευση, την απασχόληση ή την κατάρτιση (ΕΑΕΚ), τους ηλικιωμένους και τους ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων. Η λειτουργία της ΝΣΜ εξακολουθεί να μην αποτελεί ελκυστική επιλογή για τους νέους, ίσως λόγω της επικρατούσας πολιτισμικής στάσης, σύμφωνα με την οποία τα προγράμματα μαθητείας θεωρούνται θεσμός χαμηλότερου εκπαιδευτικού κύρους. Παρόλο που η παροχή της ΝΣΜ υπέστη μεταρρύθμιση προσφάτως, φαίνεται ότι τα εγκριθέντα μέτρα δεν έφεραν καμία επίδραση στον συνειρμό της κοινής γνώμης όσον αφορά το γενικό χαμηλό κύρος του προηγούμενου Συστήματος Μαθητείας. Το ΥΠΠ πρέπει να προσφέρει καλύτερα κίνητρα στους νέους, ειδικά σε εκείνους που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και στα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, σε συνδυασμό με καλύτερες υπηρεσίες καθοδήγησης, προκειμένου να προσελκύσουν περισσότερους μαθητές σε αυτήν την εκπαιδευτική κατεύθυνση.

Σε γενικές γραμμές, το κύρος της ΝΣΜ και της ΕΕΚ στην κυπριακή κουλτούρα είναι χαμηλό και η κοινή γνώμη τις συνδέει με τις χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις ή την απόλυτη ακαδημαϊκή αποτυχία. Σε αυτό το πλαίσιο, το ΥΠΠΚ και οι σχετικές συμβουλευτικές υπηρεσίες πρέπει να αυξήσουν τη ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τα οφέλη και τα πιθανά θετικά αποτελέσματα των δύο δομών ως μέσο για την αύξηση της συμμετοχής.

---

⁸⁵ Βασικοί παράγοντες επιτυχίας που δείχνουν τη δύναμη των αποδεικτικών στοιχείων (διατίθενται σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ): <https://epale.ec.europa.eu/en/policy-tool/key-success-factors>; Μελέτη της ΕΕπ με τίτλο «An in-depth analysis of adult learning policies and their effectiveness in Europe» (2015): <https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/final-report-20150817-en.pdf>

Επιπλέον, η απουσία μηχανισμών πιστοποίησης δεξιοτήτων - του ΕΘΠΠ και του μηχανισμού επικύρωσης της τυπικής, της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης - αποτελούν μια ακόμη έλλειψη στην προσπάθεια ενίσχυσης της συμμετοχής. Η διασφάλιση της αναγνώρισης των προσόντων προηγούμενης εκπαίδευσης μπορεί να παρακινήσει τους ενήλικες - ιδιαίτερα τους ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων - να πιστοποιήσουν τις δεξιότητές τους και τις ικανότητες που αποκτήθηκαν μέσω της μη τυπικής και άτυπης μάθησης και να επανέλθουν στην εκπαίδευση.

Επιπλέον, οι περισσότερες από τις εκπαιδευτικές παροχές για ενήλικες αναπτύσσονται και εφαρμόζονται χρησιμοποιώντας προσεγγίσεις από πάνω προς τα κάτω, ενώ το ΥΠΠΚ ή άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς εκτελούν τις βασικές αποφάσεις σχετικά με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών μαθημάτων. Κατά συνέπεια, προκύπτει η ανάγκη για οικοδόμηση κοινωνικών συνεργειών με τις τοπικές κοινότητες, τις τοπικές επιχειρήσεις και τους εκπαιδευόμενους, προκειμένου να αναπτυχθούν παροχές και μαθήματα που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των εκπαιδευομένων και των κοινοτήτων τους.

5.2. Αύξηση της επένδυσης των εργοδοτών στη μάθηση

Η ΑνΑΔ χρησιμοποιεί φορολογικά έσοδα από το τέλος ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού, το οποίο ανέρχεται σε ποσοστό της τάξης του περίπου 0,5% επί της μισθοδοσίας των κυπριακών επιχειρήσεων, ώστε να επιδοτεί έως και το 80% του κόστους των επιλέξιμων προγραμμάτων κατάρτισης που προτείνουν οι επιχειρήσεις. Παρά τις προσπάθειες αυτές, υπάρχει ακόμη ανάγκη για μεγαλύτερη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, ιδίως των επιχειρήσεων και των εργοδοτών, στις δραστηριότητες κατάρτισης. Στο πλαίσιο αυτής της ανάγκης, επίσης αναγκαίες είναι οι επενδύσεις εκ μέρους των εργοδοτών για την κατάρτιση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού τους δυναμικού. Παρόλο που η ΑνΑΔ παρέχει διάφορες οδούς για την επένδυση των εργοδοτών στη μάθηση, δεν υπάρχει εμπλοκή των εργοδοτών σε άλλες μορφές εκπαίδευσης, όπως η εκπαίδευση βασικών δεξιοτήτων ενηλίκων.

Επιπροσθέτως, το πρόγραμμα «Νέα Σύγχρονη Μαθητεία», παρόλο που προωθεί την παροχή μάθησης στο πλαίσιο της εργασίας, για τους περισσότερους νέους ενήλικες δεν αποτελεί ελκυστική επιλογή.

5.3. Βελτίωση της ισότητας πρόσβασης για όλους

Ωστόσο, υπάρχει ένα κενό στην παροχή και τις προγραμματισμένες μεταρρυθμίσεις που στοχεύουν πληθυσμούς σε κίνδυνο, καθώς και στην παροχή μη επαγγελματικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Η έρευνα ΡΙΑΑΚ κατέγραψε υψηλό αριθμό ενηλίκων με χαμηλή ειδίκευση (ISCED 0-2) και ενήλικες με χαμηλή επάρκεια σε βασικές δεξιότητες. Υπάρχουν επίσης στοιχεία από τοπικές έρευνες χαμηλής κλίμακας⁸⁶ τα οποία καταδεικνύουν την

---

⁸⁶Παπαϊωάννου, Ε.,(2016). Ενδυνάμωση ενηλίκων μέσα από προγράμματα εκπαίδευσης δεύτερης ευκαιρίας: μια μελέτη περίπτωσης (Empowerment of adults through second chance education: a case study), Λευκωσία: Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (υπό δημοσίευση).

ανάγκη στοχοθετημένων δράσεων για την ενδυνάμωση των ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων μέσω της ενίσχυσης των βασικών τους δεξιοτήτων. Η πλειονότητα των τρεχουσών μεταρρυθμίσεων πολιτικής επικεντρώνεται στην ΕΕΚ και υπάρχει έλλειψη μεταρρυθμίσεων οι οποίες να στοχεύουν στην αντιμετώπιση της ανάγκης για τη βασική εκπαίδευση ενηλίκων.

5.4. Παροχή ουσιαστικής εκπαίδευσης

Μια ακόμα πρόκληση για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Κύπρο είναι η ανάγκη να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ του κόσμου της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και του πραγματικού κόσμου της εργασίας. Η Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση για την περίοδο 2014-2020 επικεντρώνεται στην προώθηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που απευθύνεται ειδικά σε νεαρούς ενήλικες. Οι υλοποιηθείσες και οι προγραμματισμένες εξελίξεις και μεταρρυθμίσεις αποτελούν ένα σοβαρό βήμα για την καταπολέμηση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και της ανεργίας των νέων.

Η ΑνΑΔ έχει λάβει ορισμένα σημαντικά μέτρα, με την παροχή χρηματοδότησης σε επιχειρήσεις και υπαλλήλους προκειμένου αυτοί να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες κατάρτισης. Μια ακόμα κατεύθυνση μάθησης στο πλαίσιο της εργασίας είναι αυτή των ΜΙΕΕΚ, των οποίων η μάθηση στο πλαίσιο της εργασίας αποτελεί υποχρεωτική συνιστώσα. Επιπλέον, το ΥΠΠΚ, με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ, προσφέρει παροχές μάθησης στο πλαίσιο της εργασίας για νέους με χαμηλό επίπεδο προσόντων μέσω του προγράμματος μαθητείας ΝΣΜ.

Έχουν υπάρξει σημαντικές εξελίξεις και μεταρρυθμίσεις όσον αφορά τη διευκόλυνση των αναγκών της αγοράς εργασίας. Η ΑνΑΔ προωθεί ερευνητικές δραστηριότητες (πρόβλεψη δεξιοτήτων) για την κατανόηση και την εναρμόνιση της παροχής δεξιοτήτων με τις ανάγκες της οικονομίας. Τα προγράμματα σπουδών που προσφέρουν τα ΜΙΕΕΚ είναι επίσης ευέλικτα και προσαρμόζονται ετησίως στις απαιτήσεις της οικονομίας. Από το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος (2016-2017), τα ΜΙΕΕΚ λειτουργούν ως Δημόσιες Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης παρέχοντας την ευκαιρία στους αποφοίτους να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους σε άλλα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η εξέλιξη αυτή προσθέτει επιπλέον κίνητρα για τους μαθητές και ενισχύει τη μαθησιακή κινητικότητα.

Από την άλλη πλευρά, δεν παρατηρείται μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων όσον αφορά τον προσδιορισμό και την κατανόηση των αναγκών των σπουδαστών. Τα περισσότερα από τα προγράμματα τα οποία προσφέρονται στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων, ειδικά εκείνα τα οποία προσφέρουν εκπαίδευση δεύτερης ευκαιρίας σε ενήλικες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης (δηλαδή τα Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια και οι Εσπερινές Τεχνικές Σχολές), δεν χρησιμοποιούν εργαλεία για την αξιολόγηση των αναγκών των σπουδαστών και την προσαρμογή τους σε αυτές. Αντιθέτως, τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών τους και το πλαίσιο λειτουργίας τους επιβάλλονται απευθείας από το ΥΠΠΚ, αφήνοντας ελάχιστες ευκαιρίες για προσαρμογές. Επιπλέον, τα περισσότερα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων (με εξαίρεση το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου και, προσφάτως, ορισμένα ιδιωτικά πανεπιστήμια) δεν προσφέρουν καμία μορφή ηλεκτρονικής μάθησης ή εξ αποστάσεως

εκπαίδευσης. Οι μορφές αυτές είναι συνήθως βολικές για τον ρυθμό ζωής των ενηλίκων και ενισχύουν την ελκυστικότητα των προγραμμάτων.

5.5. Παροχή εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας

Έχει δημιουργηθεί πλαίσιο για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών (προσχολικής, πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) προκειμένου για την παροχή εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας στα σχολεία. Αντιθέτως, η επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών ενηλίκων σε άλλα περιβάλλοντα (Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια, Ανοιχτά Σχολεία, Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων) εξακολουθεί να είναι πολύ περιορισμένη και κατακερματισμένη.

5.6. Διασφάλιση συνεκτικής πολιτικής

Αυτό που απουσιάζει από το συνολικό σύστημα είναι ένας μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης της ποιότητας των προγραμμάτων τα οποία προσφέρονται σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Η διασπορά της εποπτείας των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων σε διαφορετικά Τμήματα (δηλαδή, των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων στο Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, των Εσπερινών Γυμνασίων-Λυκείων στο Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) και των φορέων (ΥΠΠΚ, ΑνΑΔ), ελλείπει ενός προϊστάμενου Τμήματος Εκπαίδευσης Ενηλίκων, δεν διασφαλίζει την ποιότητα των προγραμμάτων. Επιπλέον, άλλες προκλήσεις σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης ενηλίκων αποτελούν οι περιορισμένες ερευνητικές δραστηριότητες σε τοπικό επίπεδο και η περιορισμένη εμπειρογνομοσύνη ενός από τους βασικούς φορείς παροχής προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων (του ΥΠΠΚ).

6. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

6.1. Πλεονεκτήματα

Πολλά από τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων στην Κύπρο ήταν παλαιότερα παρωχημένα (για παράδειγμα, τα Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια και οι Τεχνικές Σχολές, τα Σχέδια Μαθητείας). Τα τελευταία χρόνια, και υπό την πίεση της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες και σημαντική πρόοδος όσον αφορά την προσαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων στην τρέχουσα κατάσταση. Η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση της ΕΕΚ (δηλ. η δημιουργία των ΜΙΕΕΚ), τον εκσυγχρονισμό των παρωχημένων προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων (δηλ. η ΝΣΜ) και τη διασύνδεση ή σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας αποτελούν ορισμένους δείκτες βελτίωσης όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων. Στη διαδικασία προσαρμογής εξαιρετικά θετικό ρόλο διαδραματίζει η ΑνΑΔ. Επιπλέον, αυτόν τον καιρό βρίσκεται σε εξέλιξη μια διαρκής προσπάθεια εκ μέρους του ΥΠΠΚ για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου λειτουργίας και του προγράμματος σπουδών στα Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια και τις Τεχνικές Σχολές.

Ένα ακόμα πλεονέκτημα του συστήματος εκπαίδευσης ενηλίκων είναι το γεγονός ότι τα περισσότερα από τα προγράμματα, είτε αυτά είναι χρηματοδοτούμενα από τοπικές πηγές είτε συγχρηματοδοτούμενα από πηγές της ΕΕ, προσφέρονται δωρεάν ή με χαμηλό κόστος ανά σπουδαστή. Ο παράγοντας αυτός δημιουργεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα ανοιχτής πρόσβασης για τους ενήλικες, το οποίο προσφέρει ίσες ευκαιρίες σε όλους. Μολονότι η συμμετοχή στα προγράμματα διά βίου μάθησης είναι ακόμα χαμηλή, τα δωρεάν μαθήματα λειτουργούν ως επιπλέον ώθηση και κίνητρο για συμμετοχή.

Παρόλο που στην Κύπρο δεν υπάρχουν πολλές επιλογές όσον αφορά την παροχή τυπικής γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, ταυτόχρονα υπάρχει μια σειρά επιλογών για προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Σημαντική δομή είναι αυτή των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων⁸⁷, τα οποία παρέχουν την ευκαιρία σε όλους τους ενήλικες - ανεξάρτητα από το μορφωτικό τους επίπεδο - να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους μέσω διαφόρων διεπιστημονικών μαθημάτων. Τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) είναι η πιο δημοφιλής δομή εκπαίδευσης ενηλίκων στο νησί. Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2013-14, λειτούργησαν 420 ΚΕΕ, τα οποία εξυπηρέτησαν 26.000 ενήλικες σπουδαστές⁸⁸.

---

⁸⁷ Βλ: <http://www.moec.gov.cy/epimorfotika/en/index.html> [πρόσβαση στις 08/08/2016]

⁸⁸ΥΠΠΚ, (2015). Ετήσια Έκθεση 2014. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.moec.gov.cy/etisia-ekthesi/pdf/annual_report_2014_gr.pdf. [πρόσβαση στις 03/10/2016]

6.2. Αδυναμίες

Σημαντική αδυναμία της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Κύπρο αποτελεί ο κατακερματισμός των παροχών, των υλοποιούμενων μεταρρυθμίσεων και των προτεινόμενων εξελίξεων, λόγω της απουσίας Τμήματος Εκπαίδευσης Ενηλίκων στο ΥΠΠΚ. Μπορεί μεν το φαινόμενο αυτό να εμφανίζεται και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ωστόσο πρόκληση εδώ αποτελεί η εύρεση ενός τρόπου ώστε να ξεπεραστεί η απουσία ενός κεντρικού φορέα ο οποίος θα μπορούσε να αναλάβει το ρόλο συντονιστή. Η έλλειψη συντονισμού οδηγεί σε αναπόφευκτες αντιφάσεις στις αποφάσεις και τις μεταρρυθμίσεις, προκαλεί καθυστερήσεις στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και εμποδίζει την ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων καθώς και τη συνολική συστηματοποίηση των προσπαθειών στον τομέα.

Προς το παρόν, η εκπαίδευση ενηλίκων δεν είναι τόσο περιεκτική όσο θα έπρεπε ώστε να διευκολύνει τις μαθησιακές ανάγκες ολόκληρου του πληθυσμού. Αναμφίβολα, η αναβάθμιση της ΕΕΚ αντιπροσωπεύει μια θετική εξέλιξη, ωστόσο παρουσιάστηκε έλλειψη στον τομέα των πολιτικών και παροχών οι οποίες στοχεύουν άλλους ευάλωτους πληθυσμούς, ειδικά τους ενήλικες με χαμηλή ειδίκευση. Υπάρχει ανάγκη καθορισμού εστιασμένων πολιτικών και εξελίξεων που να στοχεύουν στην ενίσχυση των βασικών δεξιοτήτων (γραμματισμός, αριθμητική, ψηφιακές δεξιότητες) εντός του ενήλικου πληθυσμού.

Επιπλέον, μια ακόμα σημαντική αδυναμία αποτελεί η απουσία μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας και η απουσία συνεχιζόμενης κατάρτισης και εξέλιξης των εκπαιδευτών ενηλίκων. Με εξαίρεση ορισμένες σημαντικές βελτιώσεις στον τομέα της ΕΕΚ, υπάρχει έλλειψη στοχευμένης κατάρτισης στις άλλες δομές. Η αντίστοιχη απουσία ενός περιεκτικού νόμου ο οποίος να συστηματοποιεί την εκπαίδευση ενηλίκων και ο συγκεντρωτικός και γραφειοκρατικός χαρακτήρας του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος αποτελούν επιπρόσθετα μειονεκτήματα τα οποία εμποδίζουν την παροχή προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων υψηλής ποιότητας. Οι ελλείψεις αυτές αναπόφευκτα επηρεάζουν αρνητικά τη συνολική ποιότητα των παρεχόμενων προγραμμάτων. Επιπλέον, αυτό αντανακλάται στα χαμηλά εκπαιδευτικά αποτελέσματα τα οποία καταγράφει η Κύπρος, παρά τις υψηλές δαπάνες για την εκπαίδευση.

7. ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ

Τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο έχει παρατηρηθεί αναδόμηση του τομέα εκπαίδευσης ενηλίκων και ιδιαίτερα της ΕΕΚ. Ωστόσο, η αναδιάρθρωση αυτή πρέπει να εντατικοποιηθεί τα επόμενα χρόνια προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες και σύγχρονες προκλήσεις. Ο προσανατολισμός των μελλοντικών εξελίξεων πολιτικής πρέπει να εστιάζεται στα εξής:

- Αναντιστοιχίες δεξιοτήτων
- Σύνδεση της ΕΕΚ με την απασχόληση
- Βελτίωση βασικών δεξιοτήτων εκπαίδευσης ενηλίκων
- Συστηματοποίηση του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων

Η Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020 προσανατολίζεται στην ανανέωση και επέκταση των δομών παροχής ΕΕΚ, σε μια προσπάθεια καταπολέμησης της ανεργίας και του φαινομένου της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων. Παρά τις εξελίξεις και τις μεταρρυθμίσεις οι οποίες έχουν επέλθει στον τομέα της ΕΕΚ, η ανάγκη για ισχυρότερη γεφύρωση μεταξύ της εκπαίδευσης και κατάρτισης και του καθημερινού κόσμου της αμειβόμενης εργασίας εξακολουθεί να υφίσταται. Η μάθηση στο πλαίσιο της εργασίας αποτελεί καλή πρακτική για την ικανοποίηση της επιτακτικής αυτής ανάγκης. Η δημιουργία συνεργειών μεταξύ των φορέων παροχής εκπαίδευσης και των ιδιωτικών επιχειρήσεων και βιομηχανιών θα διευκολύνει τη δημιουργία ενός πιο επιδέξιου εργατικού δυναμικού και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του χάσματος μεταξύ της ενεργού ζήτησης και της προσφοράς δεξιοτήτων. Οι μεταρρυθμίσεις πολιτικής μπορούν να ρυθμίσουν την προσφορά ισχυρότερων κινήτρων σε βιομηχανίες και επιχειρήσεις προκειμένου αυτές να υποστηρίξουν και να συνεργαστούν με τα προγράμματα ΕΕΚ. Επιπλέον, η παροχή καλύτερων ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης σε πληθυσμούς που κινδυνεύουν, όπως οι ΕΑΕΚ και οι μακροχρόνια άνεργοι, αποτελεί επιτακτική ανάγκη.

Στο επίπεδο της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων, υφίσταται κενό στις μεταρρυθμίσεις πολιτικής σχετικά με τις κατάλληλες παροχές για την αντιμετώπιση του χαμηλού επιπέδου βασικών δεξιοτήτων του ενήλικου πληθυσμού. Επομένως, η προσφορά νέων παροχών και ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων ιδρυμάτων (Εσπερινών Σχολών, Ινστιτούτων Επιμόρφωσης και Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων) πρέπει να καταστούν προτεραιότητα. Η υιοθέτηση νέων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της συνδυασμένης ή διαδικτυακής μάθησης, ή η επικύρωση της τυπικής και της μη τυπικής μάθησης, μπορούν να προσφέρουν στους ενήλικες νέα κίνητρα για συμμετοχή.

Για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης ενηλίκων σε όλα τα επίπεδα, είναι προφανές ότι το τρέχον πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί είναι ανεπαρκές. Κατά συνέπεια, απαιτούνται ριζικές μεταρρυθμίσεις με στόχο τον εκσυγχρονισμό του τομέα. Ιδιαίτερα ζητήματα που συνδέονται με την εκπαίδευση ενηλίκων και πρέπει να αντιμετωπιστούν είναι τα εξής:

Πλαίσιο διακυβέρνησης: σημαντική πρόκληση για την εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί ο σχεδιασμός και η λειτουργία ειδικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων και Διά Βίου

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Μάθησης υπό την αιγίδα του ΥΠΠΚ. Η Διεύθυνση αποτελεί ευκαιρία για τη δημιουργία μιας ομάδας εμπειρογνομώνων του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, η οποία θα οδηγήσει στην προώθηση των μεταρρυθμίσεων και των εξελίξεων στο πλαίσιο ενός ενιαίου σχεδίου. Η πρόδος αυτή θα αντιμετωπίσει το πρόβλημα της έλλειψης εμπειρογνομοσύνης στην εκπαίδευση ενηλίκων στο επίπεδο του ΥΠΠΚ, το οποίο αποτελεί τον κεντρικό παράγοντα στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων και της διά βίου μάθησης.

Νομοθετικό πλαίσιο: είναι αναγκαία η θέσπιση νομοθετικού πλαισίου το οποίο θα καθορίζει και θα ρυθμίζει τον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων και θα διασφαλίζει την ποιότητα των προγραμμάτων. Προς το παρόν δεν υπάρχει σαφής ορισμός όσον αφορά το ποιος πρέπει να θεωρείται «εκπαιδευτικός / εκπαιδευτής ενηλίκων» και ποιες πρέπει να είναι οι αντίστοιχες απαιτήσεις των θέσεων αυτών. Υπάρχει επίσης έλλειψη ποιοτικής κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης σε μεγάλο μέρος του προσωπικού το οποίο απασχολείται στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η μεταρρύθμιση αυτή θα ρυθμίσει τα προσόντα και την απαιτούμενη κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων με νομοθετικά εναρμονισμένο τρόπο.

Παρακολούθηση και διαθέσιμα δεδομένα: Η εκπαίδευση ενηλίκων χαρακτηρίζεται από έλλειψη μηχανισμών παρακολούθησης. Υφίσταται ανάγκη για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού παρακολούθησης μέσω του οποίου να μπορούν να διατίθενται δεδομένα σχετικά με την παροχή, τη συμμετοχή, την εγκατάλειψη και την πιστοποίηση, καθώς και τα μαθησιακά αποτελέσματα στην εκπαίδευση ενηλίκων. Ταυτόχρονα, η εξέλιξη αυτή μπορεί να αντιμετωπίσει την ανάγκη δημιουργίας βάσης πληροφοριών, δεδομένων και βιβλιογραφίας για την εκπαίδευση ενηλίκων σε τοπική βάση και να προωθήσει περαιτέρω τη συστηματοποίηση του πεδίου. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση αυτή θα διευκολύνει τη δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης για τη διασφάλιση της βελτίωσης της ποιότητας των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων.

Ποιότητα εκπαιδευτικού προσωπικού: Επί του παρόντος, το μοναδικό ίδρυμα που προσφέρει πιστοποίηση σε εκπαιδευτές οι οποίοι απασχολούνται σε δομές παροχής ΕΕΚ είναι η ΑνΑΔ, μέσω της πιστοποίησης των εκπαιδευτών επαγγελματικής κατάρτισης. Εκτός αυτής, δεν υπάρχει κανένας άλλος μηχανισμός ο οποίος να διασφαλίζει την ποιότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού που απασχολείται σε άλλες δομές εκπαίδευσης ενηλίκων. Στην πραγματικότητα, το εκπαιδευτικό προσωπικό που απασχολείται σε πολλούς φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων (π.χ., Εσπερινά Γυμνάσια-Λύκεια, Εσπερινές Τεχνικές Σχολές, Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, Ανοιχτά Σχολεία) δεν διαθέτει εμπειρία στην εκπαίδευση ή στην κατάρτιση ενηλίκων, καθώς τα μέλη του προσωπικού αυτού προέρχονται από άλλα επίπεδα εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια ή τεχνική δευτεροβάθμια). Στο πλαίσιο αυτό, η ποιότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού και της αντίστοιχης παρεχόμενης εκπαίδευσης δεν διασφαλίζονται. Στην περίπτωση αυτή, το ΥΠΠΚ πρέπει να λάβει υπόψη την ανάγκη ανάπτυξης κατάλληλης κατάρτισης για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Πιστοποίηση και διαπίστευση: Στην παρούσα φάση, παρατηρούνται ορισμένα κενά στη διαδικασία της συνεκτικής πιστοποίησης και διαπίστευσης των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Η γεφύρωση των υφιστάμενων δομών και παροχών με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και ο μηχανισμός επικύρωσης της τυπικής και μη τυπικής μάθησης μπορούν να

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιότητων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

παρέχουν σαφέστερη εικόνα των στόχων όλων των προγραμμάτων. Επιπλέον, οι μηχανισμοί αυτοί θα παρέχουν καλύτερα κίνητρα στους ενήλικες για συμμετοχή σε προγράμματα διά βίου μάθησης. Η εφαρμογή των δυο αυτών μηχανισμών θα ωφελήσει τις εκπαιδευτικές δομές ενηλίκων και τη συνολική συμμετοχή.

8. ΣΥΝΟΨΗ

Η Κύπρος πέρασε ένα διάστημα οξείας ύφεσης κατά την περίοδο 2012-2015, και παρά τη μερική οικονομική ανάκαμψη εξακολουθεί να αντιμετωπίζει μεγάλες οικονομικές, εκπαιδευτικές και κοινωνικές προκλήσεις. Υπό αυτές τις συνθήκες, το συνολικό επίπεδο απασχόλησης μειώθηκε από 73,4% το 2011 σε 67,9% το 2015, με ελαφρά αύξηση σε 68,8% το 2016 (μέσος όρος ΕΕ: 71,1%), αν και εξακολουθεί να βρίσκεται πίσω από τον εθνικό στόχο του 75-77%. Σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία (του 2017)⁸⁹, το ποσοστό ανεργίας όσον αφορά την ηλικιακή ομάδα των 15-24 ετών ανέρχεται στο 25,3%, ενώ για την ηλικιακή ομάδα των 25-64 ετών ανέρχεται στο 9,4%. Το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων (άνω των 12 μηνών) μεταξύ της ηλικιακής ομάδας των 15-24 ετών ανέρχεται στο 46,2%. Παρά το γεγονός ότι τα ποσοστά ανεργίας ακολουθούν φθίνουσα τάση, παραμένουν ωστόσο υψηλά, ειδικά στους νέους.

Η Κύπρος διατηρεί σχετικά υψηλές δαπάνες για την εκπαίδευση, οι οποίες το 2014 ανήλθαν στο 11,8% των δαπανών γενικής κυβέρνησης. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την έρευνα ΡΙΑΑΚ, η Κύπρος σημειώνει χαμηλό επίπεδο απόκτησης βασικών δεξιοτήτων μεταξύ του ενήλικου πληθυσμού. Επιπλέον, υπολείπεται του μέσου όρου της ΕΕ κατά 10,7% όσον αφορά τη συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση, ενώ το ποσοστό συμμετοχής το έτος 2015 παραμένει στο 7,5%. Παρόλα αυτά, η Κύπρος έχει επιτύχει το στόχο του 10% της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, με ποσοστό 7,7% το 2016.

Η μέριμνα που αποδίδεται στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων από το κράτος αποτελεί δείκτη του σημαντικού ρόλου που πρέπει να διαδραματίσει η εκπαίδευση ενηλίκων, ιδίως στη συμβολή για την αντιμετώπιση της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης και των συνακόλουθων προκλήσεων όπως η ανεργία, η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και το χαμηλό επίπεδο βασικών δεξιοτήτων στους ενήλικες. Η Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020 αποτελεί σημαντικό βήμα προς την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων και της διά βίου μάθησης, αν και η εφαρμογή των προγραμματισμένων μεταρρυθμίσεων δεν είναι πάντα άμεση ή έγκαιρη. Στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων πραγματοποιήθηκαν ορισμένες σημαντικές μεταρρυθμίσεις πολιτικής: η ίδρυση της Εθνικής Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, η εκπόνηση του Στρατηγικού Σχεδίου για το σύστημα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης 2014-2020, η αναβάθμιση του θεσμού των ΜΙΕΕΚ από μετα-δευτεροβάθμιο ίδρυμα σε Δημόσια Σχολή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και η μεταρρύθμιση του προγράμματος μαθητείας.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η επικρατούσα αναντιστοιχία δεξιοτήτων πρέπει να αντιμετωπιστεί με την ενίσχυση της συνάφειας των προγραμμάτων κατάρτισης και των προγραμμάτων μαθητείας με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η ΕΕΚ πρόκειται να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο, μέσω της παροχής

---

⁸⁹ ΚΥΣΤΑΤ, (2017). Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2017. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.cystat.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/4742453464F6E817C22578BC0030FED3/\\$file/LAB-LFS-Q217-EL-200917.xls?OpenElement](http://www.cystat.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/4742453464F6E817C22578BC0030FED3/$file/LAB-LFS-Q217-EL-200917.xls?OpenElement) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

ευέλικτων και ελκυστικών προγραμμάτων για τον ενήλικο πληθυσμό και της προσφοράς των επιθυμητών κινήτρων σε άτομα που αναζητούν εργασία, ώστε να τους ενθαρρύνει να παρακολουθούν εκπαιδευτικά προγράμματα.

Παρά το γεγονός ότι στο επίπεδο της ΕΕΚ έχουν εγκριθεί σημαντικές εξελίξεις, οι δομές γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων παραμένουν παρωχημένες. Ως εκ τούτου, δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν την έλλειψη βασικών δεξιοτήτων μεταξύ του ενήλικου πληθυσμού. Αυτό έχει εγγενή αρνητική επίδραση στην απασχολησιμότητά τους και στη συνολική ανάπτυξή τους. Η έλλειψη στοχοθετημένων παροχών για την αντιμετώπιση των αναγκών των ευάλωτων ομάδων ενηλίκων, όπως οι ηλικιωμένοι, οι ενήλικες με χαμηλό επίπεδο προσόντων και τα άτομα χωρίς βασικές δεξιότητες, είναι ένα κρίσιμο κενό στο πλαίσιο του ΕΠΜ. Λαμβάνοντας υπόψη το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων - ειδικά των ατόμων με χαμηλό επίπεδο προσόντων - στα προγράμματα διά βίου μάθησης, οι υφιστάμενες παροχές φαίνονται ανίκανες να προσελκύσουν αυτούς τους πληθυσμούς. Επομένως, η προσφορά νέων παροχών και ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων ιδρυμάτων (Εσπερινών Σχολών, Ινστιτούτων Επιμόρφωσης και Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων) πρέπει να καταστούν προτεραιότητα. Η υιοθέτηση νέων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της συνδυασμένης ή διαδικτυακής μάθησης, και η επικύρωση της τυπικής και της μη τυπικής μάθησης, μπορούν να προσφέρουν στους ενήλικες νέα κίνητρα για συμμετοχή.

Επιπλέον, η οριστικοποίηση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και του μηχανισμού επικύρωσης της τυπικής και της άτυπης μάθησης θα υποστηρίξουν τη συνολική προσπάθεια για τη συστηματοποίηση του τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Κύπρο. Οι δύο αυτοί μηχανισμοί θα συμβάλλουν στην ενίσχυση της διαφάνειας των προσόντων, θα υποστηρίξουν την κινητικότητα των εκπαιδευομένων μεταξύ διαφορετικών τομέων και θα καθορίσουν πρότυπα σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα, παράγοντες οι οποίοι απουσιάζουν από το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Boeren, E., Nicaise, I., and Baert, H., (2010). Theoretical models of participation in adult education: The need for an integrated model, *International Journal of Lifelong Education*, Vol. 29, No.1, pp. 45-61

Cedefop, (2015). Publication analysis and overview of NQF developments in European countries. Ετήσια Έκθεση 2014.

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, (2013). Τελική έκθεση αποτελεσμάτων ΡΙΑΑΚ. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.pi.ac.cy/pi/files/keea/pdf/Research_Report_PIAAC_FINAL_2016.pdf [ημερομηνία πρόσβασης: 01/10/2016]

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, (2015). Αξιολόγηση του θεσμού του Ανοικτού Σχολείου. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.pi.ac.cy/pi/files/keea/pdf/Anoikto_sxoleio2015.pdf [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (2012). Σύσταση του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2012 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τεύχος C 398, 22.12.2012, σελ.. 1-5. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EL:PDF> [πρόσβαση στις 18/08/2016]

ΚΥΣΤΑΤ, (2013). Επενδύσεις στην εκπαίδευση-Έτος 2013. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/5D4111418B2B00FBC22577300038E1B5/\\$file/EDUC-EXPENDITURE-A2013-EL-200416.xls?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/5D4111418B2B00FBC22577300038E1B5/$file/EDUC-EXPENDITURE-A2013-EL-200416.xls?OpenElement). [πρόσβαση στις 05/10/2016]

ΚΥΣΤΑΤ, (2014). Έρευνα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων του 2012. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/3467E70BE1F147A0C225749D002C23E8/\\$file/EDUC-AES2006-2012-EL-040714.xls?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/3467E70BE1F147A0C225749D002C23E8/$file/EDUC-AES2006-2012-EL-040714.xls?OpenElement)

ΚΥΣΤΑΤ, (2016). Στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της 23ης Σεπτεμβρίου 2016. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/84E387FCF0DDE6EDC2257F09004B3E39> [πρόσβαση στις 01/10/2016].

ΚΥΣΤΑΤ, (2016). Στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού 1999-2015 της 8ης Ιουλίου 2016. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/labour_31main_gr/labour_31main_gr?OpenForm&sub=1&sel=2 [πρόσβαση στις 01/10/2016].

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

ΚΥΣΤΑΤ, (2017). Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2017. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.cystat.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/4742453464F6E817C22578BC0030FED3/\\$file/LAB-LFS-Q217-EL-200917.xls?OpenElement](http://www.cystat.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/4742453464F6E817C22578BC0030FED3/$file/LAB-LFS-Q217-EL-200917.xls?OpenElement) [ημερομηνία πρόσβαση: 30/09/2017]

ΓΔ ΕΠΣΑ, (2017). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο Και Κοινωνική Συνοχή» 2007-2013 - Τελική Έκθεση Υλοποίησης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.structuralfunds.org.cy/uploadfiles/FINAL%20REPORT%20ESF%20290317.pdf> [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

ΓΔ ΕΠΣΑ, (χ.χ.). Strategic Plan 2017-2019 (Στρατηγικός Σχεδιασμός 2017-2019). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/C2F67D1575E083A2C2257C7D00477C26/\\$file/Medium%20-Term%20Financial%20Framework%202017-2019.pdf](http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/C2F67D1575E083A2C2257C7D00477C26/$file/Medium%20-Term%20Financial%20Framework%202017-2019.pdf) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, (χ.χ). National Strategy of Lifelong Learning 2014-2020 (σύνοψη στα Αγγλικά). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/\\$file/National%20%20Lifelong%20Learning%20Strategy%20in%20English%20\(Summary\).pdf](http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/499A1CB95981643FC2257C7D00486172/$file/National%20%20Lifelong%20Learning%20Strategy%20in%20English%20(Summary).pdf) [πρόσβαση στις 20/09/2017]

Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, (χ.χ). Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης για το 2015. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.structuralfunds.org.cy/uploadfiles/Aspasxolisi_AnthropinoiPoroi/EKTHESI_AKS IOLOGISIS_PAN_final_NEW.pdf. [πρόσβαση στις 06/10/2016]

EC, (2014). ESF Expert Evaluation Network -Final synthesis report: Main ESF achievements, 2007-2013. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=452&langId=en> [πρόσβαση στις 04/09/2016]

ΕΕη, (2016). Έκθεση χώρας - Κύπρος 2016, Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/cr2016_cyprus_en.pdf. [πρόσβαση στις 20/08/2016]

ΕΕη, (Σεπ. 2016). Synthesis report-Ex post evaluation of Cohesion Policy programmes 2007-2013, focusing on the European Regional Development Fund (ERDF) and the Cohesion Fund (CF) Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp1_cy_report_en.pdf [πρόσβαση στις 20/08/2016]

ELINET, (2016). Literacy in Cyprus: Country report-Cyprus. Διαθέσιμο στη διεύθυνση http://www.elinet.eu/fileadmin/ELINET/Redaktion/user_upload/Cyprus_Adults_Report.pdf [πρόσβαση στις 18/08/2016].

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιότητων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

EQAVET, (2016). Report of Cyprus – 2016. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.eqavet.eu/Libraries/Website_Update_2016_Reports/2_CY__final_Template_for_updating_info_on_the_EQAVET_website.sflb.aspx [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2016). Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του 2016 - Κύπρος. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-cy_en.pdf [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Cedefop και ICF International, (2014). European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014: country report Cyprus. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2014/87082_CY.pdf [πρόσβαση στις 16/08/2016].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Cedefop και ICF International, (2014). European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014: country report Cyprus. http://libserver.cedefop.europa.eu/vetelib/2014/87082_CY.pdf. [πρόσβαση στις 10/09/2016]

Eurostat, (2016). Eurostat Regional Yearbook 2016. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-HA-16-001> [πρόσβαση στις 01/10/2016].

Eurostat, (Μάρτιος 2016). Government expenditure on education-2014. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_on_education [πρόσβαση στις 05/10/2016]

GHK, Cyprus (2011), Research voor Beleid. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://adultlearning-budapest2011.teamwork.fr/docs/Country_Report-CY_final.pdf. [πρόσβαση στις 10/08/2016]

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2015). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.mof.gov.cy/mof/gpo/gpo.nsf/All/A1D9C55F1F5AA40EC2257E850020C233/\\$file/4451%20%2017%207%202015%20PARARTIMA%20o%20MEROS%20I.pdf](http://www.mof.gov.cy/mof/gpo/gpo.nsf/All/A1D9C55F1F5AA40EC2257E850020C233/$file/4451%20%2017%207%202015%20PARARTIMA%20o%20MEROS%20I.pdf). [πρόσβαση στις 01/10/2010]

Gravani, M., Ioannidou, A., (2014). Adult and Continuing Education in Cyprus. Bielefeld DOI 10.3278/37/0575w

ΑνΑΔ, (2015). Δείκτες συμμετοχής σε δραστηριότητες της ΑνΑΔ 2009-2015. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/%CE%A3%CF%8D%CE%BD%CE%BF%CF%88%CE%B7%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%9C%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%820005.pdf> [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, (2014). Apprenticeship-type schemes and structured work-based learning programmes. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.refernet.org.cy/images/media/assetfile/ReferNet_CY_2014_WBL.pdf
[πρόσβαση στις 29/09/2017]

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, (2015). Ετήσια Έκθεση 2015. Διαθέσιμη στη διεύθυνση: [http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/ANNUAL%20REPORT%202015%20\(15-3-17\).pdf](http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/ANNUAL%20REPORT%202015%20(15-3-17).pdf) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, (2016). Στόχοι 2016. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/Στόχοι%20ΑνΑΔ%202016.pdf>.
[πρόσβαση στις 05/09/2016]

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, (2016). Στόχοι 2017. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.hrdauth.org.cy/images/media/assetfile/%CE%A3%CF%84%CF%8C%CF%87%CE%BF%CE%B9%20%CE%91%CE%BD%CE%91%CE%94%202017%20-%20%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%971.pdf> [πρόσβαση στις 23/10/2017]

International Labour Office, (2014). Skills mismatch in Europe. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_315623.pdf [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (2012). Σχέδιο Δράσης για το Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.moec.gov.cy/aethee/schedio_drasis/2012_2014/schedio_drasis_2012_14.pdf
[ημερομηνία πρόσβασης: 18/08/2017]

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (2015). Ετήσια Έκθεση -2014. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.moec.gov.cy/etisia-ekthesi/pdf/annual_report_2014_gr.pdf.
[πρόσβαση στις 03/10/2016]

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (χ.χ.). Στρατηγικός Σχεδιασμός Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Strategic Plan for the Technical and Vocational Education). Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.refernet.org.cy/images/media/assetfile/Στρατηγικός%20Σχεδιασμός%20ΔΜΤΕΕ.pdf>. [πρόσβαση στις 10/09/2016]

Μοδέστου, Μ. & Καραγιώργη, Γ. (2015). Το προφίλ του Κύπριου ενήλικα σε δεξιότητες τεχνολογικού αλφαριθμητισμού (Cypriot adult's profile of digital literacy skills), Επιστήμες Αγωγής (Educational Sciences), τεύχος 3, σελ. 99-115

Μοδέστου, Μ. & Καραγιώργη, Γ. (2015). Δεξιότητες Μαθηματικού Αλφαριθμητισμού του Κύπριου Ενήλικα: Αποτελέσματα από τη Διεθνή Έρευνα Δεξιοτήτων Ενηλίκων (PIAAC) (Numeric Skills of Cypriot adult: Results from the PIAAC survey, Παιδαγωγική Επιθεώρηση (Pedagogical Review).

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

OECD, (2016). Skills Matter: Further Results from the Survey of Adult Skills. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.oecd-ilibrary.org/education/skills-matter_9789264258051-en [πρόσβαση στις 18-07-2016].

Γραφείο Επιτρόπου Νομοθεσίας, (2016). Διασφάλιση και Πιστοποίηση της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης και της Ίδρυσης και Λειτουργίας Φορέα για Συναφή Θέματα Νόμοι του 2015 και 2016 (αγγλική μετάφραση) Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

Παπαϊωάννου, Ε.,(2016). Ενδυνάμωση ενηλίκων μέσα από προγράμματα εκπαίδευσης δεύτερης ευκαιρίας: μια μελέτη περίπτωσης (Empowerment of adults through second chance education: a case study), Λευκωσία: Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, διδακτορική διατριβή, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://kypseli.ouc.ac.cy/handle/11128/2411> (Ημερομηνία πρόσβασης: 27 Σεπτεμβρίου 2017]

Persianis, P., (1996). The British Colonial education 'lending' policy in Cyprus (1878–1960); an intriguing example of an elusive 'adapted education' policy, Comparative Education, Vol. 32, No. 1, pp. 45–68

Planning Bureau, (2007). Εθνική Στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2007-2013 (National lifelong learning strategy). Λευκωσία.

State Institutes for Further Education, (χ.χ). State Institutes for Further Education. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.moec.gov.cy/kie/pdf/state_institutes_further_education_en.pdf [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Στατιστική Υπηρεσία, (2011). Στατιστικές της εκπαίδευσης 2010-2011. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/AC480B06DE4C29E5C2257D54002D9A0A/\\$file/EDUCATION-1011-281212.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/AC480B06DE4C29E5C2257D54002D9A0A/$file/EDUCATION-1011-281212.pdf?OpenElement) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Στατιστική Υπηρεσία, (2015). Στατιστικές της εκπαίδευσης 2014-2015. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: [http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/204AA86C4060D499C22577E4002CA3E3/\\$file/EDUCATION-14_15-300817.pdf?OpenElement](http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/All/204AA86C4060D499C22577E4002CA3E3/$file/EDUCATION-14_15-300817.pdf?OpenElement) [ημερομηνία πρόσβασης: 30/09/2017]

Παγκόσμια Τράπεζα, (2014). Ανάλυση της Λειτουργίας και της Δομής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp156>. [πρόσβαση στις 08/09/2016]

Ιστοσελίδες

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=576&langId=en&pay=CY>

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιότητων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/2012/index_en.htm

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Educational_attainment_statistics

<http://enimerosi.moec.gov.cy/ypp4304>

<http://www.cedefop.europa.eu/FinancingAdultLearning/>

http://www.cm.gov.cy/cm/cm_2013/cm.nsf/page31_en/page31_en?OpenDocument

http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

http://www.dipae.ac.cy/archeia/nomothesia/nomothesia_2015_agency_quality_assurance_en.pdf

<http://www.dipae.ac.cy/index.php/en/>

<http://www.erasmusplus.cy/uploadfiles/ecvet/experts.html>

<http://www.fundingprogrammesportal.gov.cy/easyconsole.cfm/page/programme/fId/420/cat/24/lang/en>

<http://www.hrdauth.org.cy>

http://www.hrdauth.org.cy/easyconsole.cfm/page/project/p_id/82/pc_id/17154

<http://www.kysats.ac.cy/index.php/en/>

<http://www.mieek.ac.cy/index.php/en/#>

http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/kepa/kepa_new.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

http://www.moa.gov.cy/moa/da/da.nsf/page22_en/page22_en?OpenDocument

http://www.moec.gov.cy/epimorfotika/en/foreign_languages.html

<http://www.moec.gov.cy/epimorfotika/en/index.html>

http://www.mof.gov.cy/mof/capa/cyacademy.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

<http://www.ouc.ac.cy>

http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=606&Itemid=343&lang=en

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομών στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιότητων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=50&Itemid=268&lang=en

http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=1437&Itemid=453&lang=en

http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=443&Itemid=167&lang=en

https://ec.europa.eu/info/strategy/european-semester/european-semester-your-country/cyprus/europe-2020-targets-statistics-and-indicators-cyprus_en

<https://ucy.ac.cy/proypiresiaki/>

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Institutions_Providing_Adult_Education_and_Training

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Adult_Education_and_Training

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Quality_Assurance_in_Adult_Education_and_Training

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Cyprus:Validation_of_Non-formal_and_Informal_Learning

<https://www.ucy.ac.cy/mogr/en/general-information>

<https://www.ucy.ac.cy/pr/en/free-universities>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Κατάλογος εγκεκριμένων νομικών πράξεων, στρατηγικών, νόμων

Όνομασία:	Ημερομηνία έγκρισης	Συνοπτική περιγραφή του περιεχομένου
Εθνική στρατηγική για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020	18/06/2014	<p>Η εθνική στρατηγική για τη διά βίου μάθηση 2014-2020 έχει θέσει τέσσερις προτεραιότητες ως κατευθυντήρια γραμμή για μελλοντικές δράσεις στη διά βίου μάθηση:</p> <p>Βελτίωση της πρόσβασης στη διά βίου μάθηση για όλους και αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.</p> <p>Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και κατάρτισης</p> <p>Βελτίωση της απασχολησιμότητας με την προώθηση της εισόδου και της επανεισόδου στην αγορά εργασίας</p> <p>Προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης για στήριξη της ΔΒΜ.</p>
Σύσταση της Εθνικής Επιτροπής Διά Βίου Μάθησης	27/05/2015	<p>Η Επιτροπή αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου. Είναι εξουσιοδοτημένη για τον συντονισμό της εφαρμογής της νεοσυσταθείσας Εθνικής Στρατηγικής για τη Διά Βίου Μάθηση 2014-2020 και των σχετικών συνεργαζόμενων φορέων.</p>
Ίδρυση του Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας της Ανώτερης Εκπαίδευσης (Απόφαση της	29/10/2015	<p>Ο Φορέας είναι αρμόδιος για την παρακολούθηση και διασφάλιση της ποιότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Κύπρο.</p>

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Επιτροπής Υπουργών)		
Αναβάθμιση των ΜΙΕΕΚ από μετα-δευτεροβάθμιας μη τριτοβάθμιας σχολές σε δημόσια Σχολή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (απόφαση της Επιτροπής Υπουργών)	21/04/2016	Τα ΜΙΕΕΚ είναι η πρώτη δομή ΕΕΚ που αναβαθμίστηκε στο επίπεδο των Δημόσιων Σχολών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Προσφέρουν επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε ενήλικες.
Στρατηγικό σχέδιο για το σύστημα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης 2015-2020 (απόφαση της Επιτροπής Υπουργών)	15/04/2015	Το σχέδιο εκπονήθηκε από το τμήμα δευτεροβάθμιας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΤΔΤΕΕ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Ο σχεδιασμός ενσωματώνει βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της ελκυστικότητας και της ποιότητας των προγραμμάτων ΕΕΚ.
Νέα Σύγχρονη Μαθητεία (απόφαση της Επιτροπής Υπουργών)	08/2015	Η Νέα Σύγχρονη Μαθητεία είναι ένα πρόγραμμα που παρέχει την ευκαιρία σε νέους ηλικίας 14 έως 21 ετών οι οποίοι δεν έχουν αποφοιτήσει από την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να παρακολουθήσουν ένα από τα δύο προγράμματα επιπέδου μαθητείας (προπαρασκευαστικό ή βασικό). Το νέο πρόγραμμα βασίζεται στην ιδέα της «μάθησης μέσω της πράξης» και συνδυάζει τόσο την κατάρτιση στο σχολείο όσο και την πρακτική κατάρτιση σε χώρους επιχειρήσεων.
Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση των Νέων	12/2014	Το σχέδιο δράσης επικεντρώνεται σε επτά προτεραιότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν την εφαρμογή των Εγγυήσεων για τη Νεολαία της ΕΕ, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών για την αγορά εργασίας, την επιβολή της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/
δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

(απόφαση της Επιτροπής Υπουργών)		απασχόλησης, την προώθηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τα μέτρα πρόληψης για τον περιορισμό της εγκατάλειψης του σχολείου και πολιτικές για την ενίσχυση της ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας.
----------------------------------	--	--

Παράρτημα 2: Κατάλογος παρεμβάσεων πολιτικής

Όνομα παρέμβασης	Πηγή (με υπερσύνδεσμο)	Προϋπολογισμός	Αποτελέσματα	Ποιο από τα 6 δομικά στοιχεία των επιτυχημένων πολιτικών εκπαιδεύσεων ενηλίκων στοχεύει; (σημειώστε με νύγμα όλα τα σχετικά πεδία)						Περαιτέρω λεπτομέρειες / περιγραφή (σκοπός, διάρκεια, υπεύθυνη οντότητα κ.λπ.)
				Παρακίνηση του ενδιαφέροντος των σπουδαστών για μάθηση	Επένδυση των εργοδοτών στη μάθηση	Βελτίωση της ισότητας πρόσβασης για όλους	Ουσιαστική εκπαίδευση	Εκπαίδευση υψηλής ποιότητας	Συνεκτική πολιτική	
Στρατηγικό Σχέδιο για το σύστημα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και	http://www.refernet.org.cy/images/media/assetfileE%95%CE%95.pdf				✓	✓	✓		✓	Η στρατηγική θα υλοποιηθεί έως το 2020 και παρέχει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές για την εκπαίδευση ενηλίκων.

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομόνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/ δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

κατάρτισης 2015-2020										
Νέα Σύγχρονη Μαθητεία	8/2015	Μ/Δ			✓	✓	✓			Η ΝΣΜ αποτελεί εναλλακτική εκπαιδευτική επιλογή ή κατεύθυνση για όσους βρίσκονται σε κίνδυνο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Επιπλέον, προσανατολίζεται προς την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και την παροχή στους νέους ενήλικες της δυνατότητας πρόσβασης σε μεγάλη ποικιλία βιώσιμων επαγγελματών.
Μεταρρύθμιση των Εσπερινών Σχολών			Μ/Δ	✓		✓				Προς το παρόν, βρίσκεται σε διαρκή εξέλιξη διαπραγμάτευση

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομώνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/ δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

Ενηλίκων και των Εσπερινών Τεχνικών Σχολών										μεταξύ του ΥΠΠΚ, των εμπλεκόμενων φορέων, των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, των εμπειρογνομώνων και της συνδικαλιστικής οργάνωσης με σκοπό την ανάπτυξη στρατηγικού σχεδίου με στόχο την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού κύρους των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας (Εσπερινές Σχολές Ενηλίκων και Εσπερινές Τεχνικές Σχολές)
Νέο σύστημα Επαγγελματικής Μάθησης των εκπαιδευτικών	http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?option=com_content&view=article&id=1580&Itemid=456&lang=en			✓			✓	✓	✓	Στο πλαίσιο μιας ευρύτερης μεταρρύθμισης, το ΥΠΠΚ εφαρμόζει ένα νέο σύστημα επαγγελματικής εξέλιξης και

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομόνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/ δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

										μάθησης των εκπαιδευτικών με την υποστήριξη του ΠΙΚ. Στο πλαίσιο αυτό έχει δημιουργηθεί πλαίσιο για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών (προσχολικής, πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) προκειμένου για την παροχή εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας στα σχολεία.
Στρατηγικό σχέδιο της ΑνΑΔ	http://www.hrdauth.org.cy/					✓		✓		Η ΑνΑΔ έχει δημιουργήσει διάφορα προγράμματα με στόχο την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ενεργών και «ανενεργών» πληθυσμών. Στο πλαίσιο της

Δίκτυο Ανεξάρτητων Εθνικών Εμπειρογνομόνων στον χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων/ δεξιοτήτων ενηλίκων
Πλήρης Έκθεση – Κύπρος

										αποστολής της, η ΑνΑΔ προσφέρει ή χρηματοδοτεί προγράμματα κατάρτισης όπως η κατάρτιση αποφοίτων σχολών δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα Έργα για τη Βελτίωση της Απασχολησιμότητας των Ανέργων και του Οικονομικά Αδρανούς Γυναικείου Δυναμικού:
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

Δωρεάν εκδόσεις:

- ένα αντίτυπο:
από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- περισσότερα από ένα αντίτυπα ή αφίσες/χάρτες:

από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(http://ec.europa.eu/represent_el.htm),
από τα γραφεία εκπροσώπησης στις εκτός ΕΕ χώρες
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm),
επικοινωνώντας με την υπηρεσία Άμεση Ευρώπη
(http://europa.eu/europedirect/index_el.htm)

ή καλώντας τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (δωρεάν τηλεφωνικός αριθμός από όλη την Ένωση) (*).

(*). Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Συνδρομές επί πληρωμή:

- μέσω των εμπορικών αντιπροσώπων της Υπηρεσίας Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (https://op.europa.eu/en/others/agents/index_el.htm).

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης